

ŠTEVILKA 54
29. september 2005

LIPNICA

G l a s i l o O b č i n e M o r a v s k e T o p l i c e

FOTO: ARHIV OBČINE

FOTO: ARHIV OBČINE

U V O D N I K

54. številka Lipnice je v znamenju praznovanja – kar sedem strani smo namenili raznovrstnemu dogajanju, ki je zadnje dni avgusta in tri tedne septembra dajalo vtis polne praznične zanesenosti, pristnega veselja nad doseženim ... Predstavljamo tudi občane, ki so dolgo vrsto let delavni, prav letos smo nagradili njihovo prizadevnost z javnimi priznanji. No, en dobitnik – Josip Benko – ga je prejel za način, kako je deloval pred sedmini, osmimi desetletji. Pred 60 leti je končal pod streli ...

Na dve vsebinski sestavini bi rad še opozoril: Lokalna energetska agencija (LEA) s sedežem v Martjancih se je lotila izdelave energetske strategije naše občine – priložen je anketni list in prosijo, da ga izpolnjenega vrnete v nekaj dneh.

S poznavalcema prometne problematike smo se podali na ceste, na nevarne točke. Saj na oko niso prav nič nevarne, a statistika je neizprosna in preševa: toliko trkov, toliko poškodovanih, tu in tam kak mrtev udeleženec prometa. Da bi jih bilo čim manj!

Urednik

OBČINSKI NAGRAJENCI 2005 – Na slavnostni seji občinskega sveta so podelili letošnje nagrade in priznanja: naziv Častni občan je bil posthumno podeljen pred 60 leti usmrčenemu industrialcu Josipu Benku, dobitnik občinske nagrade je podjetnik Geza Puhar, priznanja so prejeli Rajko Janjič, Ivan Žerdin in Kvartet ljudskih pevcev KUD Jožef Košič. Na sliki: nagrajenci v družbi župana Franca Cipota in podžupana Geze Džubana.

FOTO: ARHIV OBČINE

VODA JE PONOVRNO POKAZALA SVOJO RAZDIRALNO MOČ – Močno deževje je v drugi polovici avgusta zajelo tudi naše kraje. Voda je zalila številne kleti, preplavila ceste in več sto hektarjev kmetijskih površin. V naši občini je škoda ocenjena na nekaj več kot 59 milijonov tolarjev, največ na infrastrukturi (27,5 mio SIT), stavbah (več kot 25 mio SIT) in kmetijskih površinah (6,6 mio SIT). Največjo škodo so utrpeli lastniki hiš ob Levstikovi in sosednjih ulicah v Moravskih Toplicah, od koder je tudi naš posnetek.

9. PRAZNIK OBČINE MORAVSKE TOPLICE

SVEČANA SEJA OBČINSKEGA SVETA – Slovesnost so s svojo prisotnostjo počastili številni gostje. V ospredju sedijo letošnji nagrajenci (od leve): Rajko Janjič, Ivan Žerđin, Geza Puhan in člana bogojnskega kvarteta ljudskih pevcev, Štefan Horvat in Štefan Vogrin. Listino Častnega občana je prevzela vnukinja Edita Benko Toplak na slovesnosti ob odkritju kipa Josipa Benka v Tešanovcih.

PREKMURSKA VAS /FOKOVCI/ SKOZI ČAS – Udeleženci svečane seje občinskega sveta so si v hotelu Vivat z zanimanjem ogledali podobo goričke vasi Fokovci v odsevu časa.

RAZSTAVA IN SIMPOZIJ O INDUSTRIALCU JOSIPU BENKU – V prostorih PUM-a v Tešanovcih je mariborski Pokrajinski arhiv postavil razstavo. Simpozija in slovesnosti v Benkovem spominskem parku se je udeležila tudi Benkova vnukinja Edita Benko Toplak z možem, dr. Ludvikom Toplakom, veleposlanikom RS v Vatikanu.

DOPRSNI KIP JOSIPA BENKA V BENKOVEM SPOMINSKEM PARKU V TEŠANOVCIH – Sovaščani in drugi obiskovalci so se z zanimanjem zazrli v podobo znamenitega rojaka. Doprsni kip je izdelal akad. kipar Ferenc Kírály iz Lendave, ki je bil izbran med tremi uveljavljenimi slovenskimi kiparji.

VETERANSKI PRAPOR – V Sebeborcih so veterani vojne za Slovenijo razvili prapor območnega združenja veteranov Murska Sobota.

30 LET VRTCA V MARTJANCIH – Martjanski vrtec spada med najstarejše podeželske vrtce, saj je letos proslavil že 30 let dela. Veselje so pokazali tudi najmlajši.

PRVA TURISTIČNA TRŽNICA V MORAVSKIH TOPLICAH – Pomembno dopolnilo osrednje prireditve ob občinskem prazniku je bila turistična tržnica v organizaciji TIC Moravske Toplice. Zamisel je odlično uspela, tržnica bo postala stalna spremljevalka prireditev.

FOLKLORNI VEČER V BOGOJINI – S tradicionalnim srečanjem ljubiteljev ljudske pesmi in plesov so v Bogojini sklenili pester in bogat program XVII. Košičevih dnevov kulture. Med drugimi so nastopili člani domače folklorne skupine in Kvartet ljudskih pevcev.

9. PRAZNIK OBČINE MORAVSKE TOPLICE

Svečana seja občinskega sveta ob prazniku **PREMAKNITI SE Z DNA NERAZVITOSTI**

Osrednji dogodek ob 9. prazniku občine Moravske Toplice je bila svečana seja občinskega sveta s podelitvijo priznanj in nagrad občine. Župan Franc Cipot je ob spoznanju, da gre za izjemno živahne naložbene dejavnosti v letošnjem letu – predvsem v nastanitvene turistične objekte v kraju Moravske Toplice – izrazil veliko zadovoljstvo, obenem pa je to potrditev, da ta lokalna skupnost lahko gradi svojo prihodnost na turizmu. Vendar turizem ni samo hotelirstvo in gostinstvo, pač pa veliko več: tudi ekološko kmetovanje, sonaravno življenje, dopolnilne dejavnosti na kmetiji. »Ker ima občina jasno izdelane cilje, nam uspeva počasi obrniti voz in se premakniti z dna nerazvitosti v Sloveniji,« je dejal.

Skupna vrednost investicijskih vlaganj družb Naravni park Terme 3000, Počitek-Užitek in Turizem-Meteor namreč znaša kar sedem milijard tolarjev. To je znesek, s katerim se ne morejo pohvaliti niti največje lokalne skupnosti v državi. Če bo dinamika izgradnje potekala po terminskem planu, bomo prihodnje leto pričali odpiranjem številnih pridobitev.

Občina posveča pozornost tudi kmetijstvu, ki se bo moralo zaradi močnega turizma dodatno okrepiti, zlasti na področju vedno zanimivejšega zelenjadarstva. Posebna skrb je namenjena duhovnemu področju. To je mogoče potrditi z bogatim programom Košičevih dni kulture, ki jih v Bogojini in okoliških krajih v drugi polovici avgusta in na začetku septembra pripravljajo že dolgo vrsto let, pa tudi z vsebino in s sporočilom letošnjega občinskega praznika.

Župan je v daljšem nagovoru samokritično ugotovil, da v občini, ki jo vodi, ni vse idealno urejeno. V mislih je imel težave pri financiranju devetletk, potrebo po novih in dodatnih asfaltnih povezavah, pri reševanju oskrbe za vodo in na drugih področjih, saj vsega ni mogoče storiti naenkrat.

Na svečani seji so podelili priznanja in nagrade Občine Moravske Toplice za leto 2005. Priznanja so prejeli: Rajko Janjič, Ivan Žerdin in Kvartet ljudskih pevcev KUD Jožef Košič, nagrado podjetnik Geza Puhan, naziv Častni občan pa je bil posthumno podeljen prvemu prekmurškemu industrialcu, veleposestniku in narodnemu poslancu Josipu Benku.

Program praznovanja so dopolnili pevka Mateja Horvat-Mojra in župani nekaterih prekmurskih občin ter drugi gostje z izrečenimi čestitkami.

Geza Grabar

PROGRAM PRIREDITEV 27. avgust – 18. sept. 2005

27. avgust / Motvarjevski gozd
Slovesnost ob Voglerjevi koči

2. september / Hotel Vivat M. Toplice
Prekmurska vas / Fokovci skozi čas

3. september / Igrišče za golf
Golf turnir za pokal občine

7. september / Hotel Vivat
Svečana seja občinskega sveta

10. september / Tešanovci
Josip Benko – simpozij, spomenik
Pohod po poteh kulturne
dediščine / Bogojina

11. september / Športni park M. Toplice
Kolesarski maraton Terme 3000
Osrednja proslava

16. september / Vrtec Martjanci
30-letnica vrtca

17. september / Sebeborci
Razvitje veteranskega prapora
Koncert komornega zbora / Bogojina

18. september / Sebeborci
Avto moto rally
Folklorni večer / Bogojina

NAZIV ČASTNI OBČAN

Posthumno: Josip Benko iz Tešanovec

Med posamezniki, ki si zaslužijo naziv narodnogospodarskega voditelja, prav gotovo izstopa v Tešanovcih rojen Josip Benko, industrijalec in veleposestnik, narodni poslanec ter velik podpornik gasilstva, lovstva, humanitarnih, športnih in kulturnih organizacij, inšpektor evangeličanske cerkve, član Sokola. Občinski svet se je s sklepom zavezal, da ob 60-letnici usmrtitve Josipa Benka temu pomembnemu vaščanu Tešanovec nameni posebno pozornost in v spomin na njegovo delo in dosežke v času med obema vojnama organizira posebno svečanost s postavitvijo doprsnega kipa. Menimo, da je primerno podeliti zaslužnemu Josipu Benku tudi posmrtni naziv častnega občana.

NAGRADA OBČINE MORAVSKE TOPLICE

Podjetnik Geza Puhan iz Motvarjevcev

Geza Puhan spada med posameznike, ki so v času delovanja občine veliko prispevali k razvoju gospodarstva na manj razvitem narodnostno mešanem območju. Kot podjetnik se ukvarja z različnimi gospodarskimi dejavnostmi, ki pomembno prispevajo k razvoju Motvarjevcev in s tem tudi občine. V času, ko je še kako pomembno vsako novo delovno mesto, je zaposlil večje število delavcev in s tem omogočil normalno življenje marsikateri družini. Razdaja se tudi v društvenih dejavnostih kraja, v preteklih mandatih je kot član občinskega sveta iz vrst predstavnikov narodnosti in kot predsednik sveta krajevne skupnosti pripomogel k temu, da so Motvarjevci lepo urejeno naselje z izgrajeno infrastrukturo.

PRIZNANJA OBČINE MORAVSKE TOPLICE

**Rajko Janjič, Prosenjakovci,
za uspešno delo v društvenem življenju**

Rajko Janjič je v Društvu upokojencev Moravske Toplice aktiven že od njegove ustanovitve, od vsega začetka je član upravnega odbora, zdaj je že drugi mandat predsednik društva. Člani ga ocenjujejo kot prizadavnega in delovnega predsednika ter odličnega organizatorja, ki s svojo aktivnostjo spodbuja povezovanje in sodelovanje društva z drugimi dejavniki. Je tudi aktiven član več društev v svojem okolju (športno društvo Prosenjakovci, lovska družina in druga).

Ivan Žerdin, Krnci, za humanitarno delo na področju krvodajalstva

Leta 1954 rojen Ivan Žerdin je krvodajalec že od leta 1974, najprej je tekočino življenja daroval v krajih svojega bivanja, v Ljubljani, Celju in Mariboru, zadnjih 20 let pa jo redno – vsake tri mesece – daruje v Murski Soboti. V 31 letih jo je daroval kar 102 krat. V lanskem letu se je kot sedmi Prekmurec vpisal v klub stotih, darovalcev, ki so kri darovali več kot stokrat. Občina mu s podelitvijo javnega priznanja izreka hvaležnost za to humano dejavnost.

**Kvartet ljudskih pevcev
pri KUD Jožef Košič Bogojina**

Čeprav nastopa le krajši čas, se je bogojinski kvartet ljudskih pevcev že v dveh letih nastopanja uveljavil tako v domačem okolju kot tudi v širši regiji. Največji uspeh je dosegel leta 2004, ko se je uvrstil na zaključno srečanje ljudskih godcev in pevcev v Vidmu v Dobropoljski dolini. Pevci, ki sistematično gojijo prekmursko in slovensko ljudsko pesem, bodo že kmalu svojo interpretacijo pesmi predstavili tudi na zgoščenki in kaseti.

Osrednja prireditev v Moravskih Toplicah

V ZNAMENJU INVESTICIJSKEGA ZAMAHA

Na osrednji prireditvi ob 9. občinskem prazniku – bila je pod šotorom na parkirišču pri športnem parku Terme 3000 v Moravskih Toplicah – je župan Franc Cipot ponovno opozoril na izjemen investicijski zamah na področju turizma, ki smo mu priča. Gospodarske družbe Terme 3000, Počitek-Užitek in Turizem-Meteor bodo namreč letos in prihodnje leto za gradnjo hotela s petimi zvezdicami, apartmajskega naselja s 180 apartmaji in bazenskega kompleksa namenile kar sedem milijard tolarjev. Zato ni čudno, da občina svoj celotni potencial gradi na turizmu in naravnih danostih, od ekološkega in sonaravnega kmetovanja, turističnih dopolnilnih dejavnosti, skrbi za okolje ...

Sicer pa smo bili v nadaljevanju prireditve – ob razglasitvi rezultatov akcije najlepše urejenih in ekološko osveščenih krajev v občini v okviru ocenjevanja *Moja dežela – lepa in gostoljubna* ter ocenjevanja najlepše urejenih domačij članov društva upokojencev v občini – priče pravemu festivalu kulturnih skupin in društev. Nastopili so: člani Pevskega društva Selo, Pevskega zbora DU Moravske Toplice, Folklorne skupine KTD Tešanovci, KUD Avgusta Gašpariča iz Vučje Gomile, KTD Prosenjakovci in Ženski pevski zbor KTD Filovci. Mladi iz tega društva so pripravili še recital.

Posebna občinska komisija je v okviru akcije *Moja dežela – lepa in gostoljubna* izbrala najlepše urejene in ekološko osveščene kraje v občini. Iz ocenjevanja so bili izvzeti kraji Moravske Toplice, Bogojina in Selo. Med preostalimi 25 naselji je komisija za najlepše urejeni kraj v letu 2005 izbrala Prosenjakovce. Na drugo mesto so se uvrstili Mlajtinci in na tretje Tešanovci. Vsem trem sta župan Franc Cipot in Martina Vink Kranjec, v. d. direktorice TIC, ki je vodil akcijo ocenjevanja, izročila mlada drevesa lipe – simbola slovenstva. Prosenjakovci bodo dobili tudi turistično zloženko. (*Geza Grabar*)

Voglerjeva koča v Motvarjevskem gozdu OBNOVLJENA PARTIZANSKA POSTOJANKA

Prva prireditev z obsežnega seznama ob 9. prazniku Občine Moravske Toplice se je zvrstila zadnje avgustovsko nedeljo ob idilični Voglerjevi koči v gozdu med Motvarjevci in Bukovnico. V koči so se sredi februarja 1945 naselili borci Prekmurske čete, prve partizanske enote v Prekmurju, in jo uporabljali kot bivališče in izhodišče na pohode na akcije vse do 3. marca 1945, ko so jih obkolili madžarski vojaki. Preboj partizanov iz obroča je uspel brez žrtev, resili so tudi ranjence in bolnike.

Mirko Hajdinjak, predsednik domicilnega odbora Prekmurske čete in Prekmurske brigade, je opozoril, da je v bitkah za osvoboditev Prekmurja umrlo 296 prekmurskih partizanov, tudi sedem borcev Prekmurske čete. Četa ni bila pomembna zaradi borbene, pač pa zaradi moralne in politične – mobilizacijske – moči, je poudaril govornik. Posebej pristrčno je pozdravil prisotne borce čete Ferda Seška, Štefana Sreša, Jožeta Gerenčerja in Maksa Šiška (slednji je nagovoril zbrane) ter borce iz Laškega in od drugod (pripadniki Kozjanskega odreda so namreč sodelovali v osvobodilnih bojih v Prekmurju).

Filip Matko Ficko, predsednik soboškega odbora ZZB, je obudil kroniko dogodkov v prvih mesecih leta 1945 in opozoril na stalno spominsko zbirko Prekmurske čete, ki je na ogled v »partizanski koči«.

Župan Franc Cipot ga je dopolnil z ugotovitvijo, da je občina na ta način obudila še eno turistično pot, ki se navezuje na bogato zgodovinsko tradicijo.

Kočo je občina obnovila in do nje uredila prevozno pot v leto, ko proslavljamo 60. obletnico ustanovitve prve partizanske enote v Prekmurju in 60-letnico zaključka svetovne morije, ki se je končala s porazom nacizma in fašizma.

Prisrčen kulturni program sta z interpretacijo poezije Ivana Minattija in Mateja Bora prispevala Darinka Zorec in Jože Vild, glasbeni del pa Polanski fan-
tje iz Velike Polane.

Voglerjeva koča.

Razstava Prekmurska vas (Fokovci) skozi čas NA SLEDI MINULEGA ČASA

V okviru dogajanja ob 9. prazniku Občine Moravske Toplice je v Hotelu Vivat postavljena etno-zgodovinska razstava o naselju Fokovci. V okviru Društva za promocijo in napredek Goriškega BRV so jo pripravili mag. Franc Kuzmič, Janez Škalič in Tihomir Kržanko ob asistenci vnetega zbiratelja Viljema Kianca. Na panojih so razstavljene listine, fotografsko in dokumentarno gradivo, dopolnjuje pa ga bogata zbirka orodja, ki se je ohranilo v kmečkih in obrtniških gospodinjstvih tega kraja. Gradivo je dostopno tudi na zgoščenki.

Fokovci so ena od vasi, kjer so začeli z načrtnim in sistematičnim zbiranjem, beremo v zloženki, ki je izšla ob razstavi. Rezultat sta razstavi, ki so ju v Fokovcih postavili leta 2000 in 2002, ter knjižica. Ta tretja predstavitev je prilagojena prostorskim možnostim in v več tematskih sklopih skuša pričarati značilnosti vaškega življenja v različnih obdobjih zgodovine. Kraj je prvič omenjen leta 1340 kot Felseulak v znamenitem vizitacijskem zapisniku. Današnje obliko krajevnega imena določene prepoznamo v omembi Fakouch iz leta 1366. Zanimivo je, da je imel

FOTO: Društvo BRV

Cisterna. Z razstave Fokovci skozi čas.

kraj največ prebivalcev na prelomu 19. in 20. stoletja (518 prebivalcev leta 1890, več kot 500 tudi na začetku 20. stoletja, danes »le« 231). Večina se je ukvarjala s kmetijstvom, drugi z obrtništvom in trgovino. Pečat kulturnemu in duhovnemu življenju kraja je dajala šola, ustanovljena že leta 1869, zanimiva je verska sestava prebivalstva (evangelikanci, katoličani, še danes močna podružnica binkošne cerkve). Kljub bližini narodnostne meje so Fokovci ostali vas s slovenskim življenjem, v prvi polovici 20. stoletja zasledimo med prebivalci tudi večje število Židov.

Pod ledino stvarnih podatkov in dokumentov nenehno čutimo utrip življenja, konkretne, intimne človeške zgodbe in prigode.

Tešanovci

VELIČASTNO SMO SE POKLONILI JOSIPU BENKU

Četudi usmrčen pred 60 leti, je bil Josip Benko osrednja osebnost letošnjega občinskega praznika. Temu botrujeta dva sklepa občinskega sveta: prvi je predvidel postavitev spomenika velikemu Tešanovčanu, drugi ga je posmrtno imenoval za častnega občana Občine Moravske Toplice. Proslavitev je bila imenitna, zaznamoval jo je splet dogodkov: razstava o Josipu Benku, podjetniku in politiku, simpozij, na katerem so domači analitiki različnih strok razčlenili družbene, politične in gospodarske razmere od začetka 20. stoletja do konca druge svetovne vojne, naziv Častni občan, podeljen posthumno, in odkritje kipa v novo urejenem Spominskem parku Josipa Benka, nedaleč od kraja, kjer je stala njegova rojstna hiša.

RAZSTAVA IN SIMPOZIJ

V prostorih PUM-a v Tešanovcih je na ogled postavljena priložnostna razstava o velikem industrialcu in politiku Josipu Benku. Z gradivom iz zgodovinske zbirke Pokrajinskega arhiva Maribor jo je postavila in predstavila sodelavka arhiva Ana Danč.

Na simpoziju je po uvodnem nagovoru župana Franca Cipota deset predavateljev predstavilo Benkovo življenjsko pot, ki ga je iz Tešanovec, kjer je bil rojen leta 1889 v družini gostilničarja in mesarja Štefana Benka, prek Murske Sobote, kamor se je družina preselila leta 1913, vodila do Beograda, kjer je bil narodni poslanec v tridesetih letih, in do številnih prestolnic sveta, kamor je potovalo tudi meso in mesni izdelki iz njegove tovarne. Po širitvah in posodobitvah predelovalnih obratov v 20. letih 20. stoletja je Tovarna mesnih izdelkov Josip Benko v tridesetih letih kot prvi industrijski obrat pridobila dovoljenje za izvoz mesa in mesnih izdelkov v številne države sveta. V Soboti je ustanovil Kreditno banko.

Čeprav je ves čas dajal prednost skrbi za gospodarjenje, se je opazno uveljavil tudi v političnem življenju pokrajine. Po regentstvu leta 1926 je naslednje leto postal župan v Murski Soboti, leta 1930 banski svetnik, v letih 1932–1938 je bil v dveh mandatih poslanec narodne skupščine.

Josipa Benka visoko cenijo gasilci, saj jih je vodil in usmerjal razvoj v letih 1934–1941, od 1924–1941 je bil inšpektor evangeličanske cerkve, vrsto let je bil vodil lovsko organizacijo v Prekmurju, bil je član Sokola, izdajatelj tednika Murska krajina (1932–1938), donator, podpornik dijakov in študentov (med vojno tudi družin izgnancev), številnih dobrodelnih organizacij, srečanj in aktivnosti ...

Tovarna je poslovala tudi med drugo svetovno vojno pod madžarsko okupacijsko oblastjo. Kljub temu, da je dokazano podpiral tudi partizanske enote, je bil sredi aprila 1945 aretiran in na začetku junija v procesu pred vojaškim sodiščem obtožen izdajstva, sodelovanja z okupatorjem in ovaduštva ter obsojen na 12 let robije, odvzem državljskih časti in zaplenbo celotnega premoženja, z rabsodbo višjega vojaškega sodišča pa na smrt s stre-

ljanjem. Usmrčen je bil 15. junija 1945, rehabilitiran pa leta 1993.

Zbornik z gradivom s simpozija izide prihodnje leto.

Josip Benko (1889–1945)

Ko se je vnukinja Edita Benko Toplak (tudi v imenu mame Emilije) zahvalila županu in občinskemu svetu za vso skrbno pozornost, ki jo je Občina Moravske Toplice namenila njenemu staremu očetu ob 60. obletnici smrti tudi s tem, da ga je razglasila za častnega občana, je dodala še nekaj srhljivih stavkov:

»Čudovito ste osvetlili lik mojega starega očeta. Rodila sem se pet let po njegovi smrti, vendar je vedno živel z nami; govorili smo o njem veliko, vendar nikoli glasno in to le v družinskem krogu. Moj oče, stara mama in mama so mi pripovedovali o tem čudovitem človeku z veliko spoštovanja, tudi drugi, a potihoma. Ni bilo zaželeno, ne, celo prepovedano, glasno in javno govoriti o Josipu Benku. Vsi smo bili zaznamovani; ni bilo lahko biti Benkov. Ko sem končala študij jezikov in prevajalstvo v tujini, sem dobila službo doma, toda namesto da bi prevajala, so mi naročili prebirati žeblje v kletnih prostorih. Leta 1983 sem dobila službo v OZN (Org. združenih narodov)

BENKOV SPOMINSKI PARK

Na sklepni svečanosti v lepo urejenem Spominskem parku Josipa Benka je župan Franc Cipot je orisal lik velikega Tešanovčana. Josip Benko ni bil samo narodnogospodarski voditelj, prvi prekmurški industrialec, podpornik številnih humanitarnih, športnih in kulturnih organizacij, narodni poslanec, bil je veliko več. S svojimi dejanji je pustil globoke sledi, ki se jih številna društva in organizacije s ponosom spominjajo še danes.

Z distanco do zgodovine lahko zatrdimo, da nihče ni zapisal nekega obdobja tako jasno in tako nazorno kot Josip Benko. »Obdobje od leta 1920 do 1940 je Benkovo obdobje, in to je potrebno enkrat jasno povedati. Danes smo pred gesto, da izrazimo točno to in mu damo priznanje. To priznanje pa pomeni, da je v sleherni družbi, predvsem pa v gospodarstvu, izjemnega pomena, da nekdo potegne voz. Takrat je bil to Josip Benko. Zaželim si, da v novi Evropi, kamor je stopila tudi Slovenija, dobimo v Prekmurju čim prej novega Josipa Benka, da potegne naš voz,« je župan sklenil izčrpno razmišljanje.

V kulturnem programu so nastopili domači folkloristi, pevci mešanega pevskega zbora Anton Martin Slomšek iz Martjanec, lovski rogisti in pevka Mateja Horvat-Mojra.

Benkov doprnski kip sta odkrila župan Franc Cipot in avtor, akademski kipar Ferenc Király.

Ludvik Sočić, Geza Grabar

na Dunaju, a so mi odvzeli potni list po čl. 47 zakona, ki je določal odvzem potnega lista brez obrazložitve. Po letu in pol so me poklicali ob 7. zjutraj in mi dejali, da so mi ga odvzeli zaradi tega, ker sem kapitalistično vzgojena, za kar je kriva vzgoja mojega starega očeta, ki pa je bil pokojni že pet let, ko sem se rodila. Šele z rehabilitacijo leta 1993 nam je bilo vsaj delno odvzeto breme 'biti Benkov'. Zato dolgujem posebno zahvalo danes gospodu županu, vsem referentom, svetnikom in vsem občanom Občine Moravske Toplice, še posebej pa vaščanom Tešanovec.»

9. PRAZNIK OBČINE MORAVSKE TOPLICE

Močvare v Moravskih Toplicah ZA NADALJNI RAZVOJNI UTRIP

Moravske Toplice so s številnimi investicijami zlasti na področju turizma med najhitreje razvijajočimi se kraji v regiji. Zaradi tega tudi neprestano pritiska potreba po širitvi komunalne infrastrukture v kraju. V okviru letošnjega občinskega praznika so namenu predali zadnjo pridobitev – ulico v predelu Močvar.

Vezna ulica med Dolgo in Delavsko ulico, ki pa še nima imena, ima tudi potrebno kanalizacijsko omrežje, razsvetljavo ter pločnike, položen je tudi glavni vod vodovodnega omrežja. Omogoča nadaljnjo individualno stanovanjsko ali kakšno drugo gradnjo. Skupaj z razsvetljavo na Delavski in Dolgi ulici, na slednji tudi s pločniki, so dela ocenjena na 120 milijonov tolarjev. Sredstva so bila zagotovljena izključno iz občinskega proračuna, dela pa sta izvajali podjetji SGP Pomgrad in Čista narava.

Novo ulico s pridobitvami tudi na Delavski in Dolgi ulici sta namenu predala župan Franc Cipot in predsednik KS Moravske Toplice Jože Šiftar.

Sebeborci VETERANSKI PRAPOR OZVVS MURSKA SOBOTA

Sebeborci v naši občini niso bili naključno izbrani za mesto razvitja veteranskega praporja Območnega združenja veteranov vojne za Slovenijo (OZVVS) Murska Sobota. Tod namreč deluje zelo aktivno poverjenišvo, ki ga vodi Valter Baldaš, pa tudi številni drugi vojni veterani iz naše občine so zelo aktivni.

Veteranski prapor je razvil podpredsednik ZVVS Jože Čibej in ga predal predsedniku območnega združenja Ludviku Jonašu, ta pa praporščaku Bogdanu Micevkemu.

Med številnimi govorniki na slovesnosti velja posebej omeniti načelnika generalštaba Slovenske vojske generalmajorja Ladislava Lipiča, ki se je tudi ob tej priložnosti veteranom zahvalil za njihov prispevek v vojni za Slovenijo. Predsednik območnega združenja Ludvik Jošar je podal nazorno definicijo veterana: to je vojak, ki je odslužil dolg do domovine. In takih je samo v soboškem združenju blizu 500, v Sloveniji pa jih je okrog 16.000.

Med številnimi trakovi ga je v imenu Občine Moravske Toplice pripel župan Franc Cipot.

XVII. Košičevi dnevi kulture V PRIČAKOVANJU POLNOLETNOSTI

Peščica zanesenjakov, ki jih zadnja leta vodi Izidor Camplin iz Bogojine, je tudi letos uspešno zasnovala in pripeljala do konca tradicionalne Košičeve dneve kulture. Različni dogodki so se v razdobju meseca dni zvrstili v vseh krajih krajevne skupnosti Bogojina in v sosednjih Filovcih. Letošnji so bili posvečeni 100-letnici kapele sv. Križa na Bukovnici. V začetku septembra se je ob svečani maši pred obnovljeno kapelico zbrala množica ljudi, krajanov vasice in številnih gostov.

V programu, ki se je začel 20. avgusta v Filovcih s koncertom domačih pevcev, je bila do folklornega večera na zadnji prireditvi 18. septembra vrsta zanimivih in različnih, po večini kulturnih dogodkov. Med tradicionalnimi omenimo razstavo likovnih del članov LIKOS-a, Hubertovo mašo, vinogradniški večer in prošenje v Gaju, vse odmevnejši zelenjadarski dan na Ivancih, pohod po poteh kulturne dediščine in folklorni večer, poleg stoletnice vaške kapelice na Bukovnici pa omenimo še koncert Slovenskega komornega zbora.

Železna in zlata maša njihovih rojakov s skupnim obredom v farni cerkvi v Bogojini je bil izjemen verski dogodek, ki ga ne doživi vsak vernik, še manj mašnik. V nabit polni znameniti Plečnikov cerkvi Gospodovega vnebovzetja je železno mašo daroval Ivan Camplin, Porabski Čedermac, zlato pa Jožef Horvat, župnik pri Sv. Ani v Slovenskih goricah.

Organizator Košičevih dnevov kulture, KUD Jožef Košič, je tudi letos izdal bogat zbornik z znanstveno, literarno in poljudno vsebino.

Nalog in izzivov pripravljalnega odbora do Košičevih dnevov prihodnje leto, ko bodo ti postali polnoletni, je veliko. Glavna skrb ostaja že nekaj let ista: ponovno animirati mladino za sodelovanje in prireditve tudi obiskovalce iz drugih krajev.

Moravske Toplice PRVA TURISTIČNA TRŽNICA

Pomembno dopolnilo dogajanja ob osrednji prireditvi ob letošnjem občinskem prazniku – pa tudi dopoldanskega kolesarskega maratona – je bila turistična tržnica pri športnem parku Naravnega parka Terme 3000, ki jo je organiziral Turistično-informacijski center (TIC) Moravske Toplice.

V tej obliki so se ponudniki domače obrti in turističnih ter drugih društev iz občine predstavili prvič. Odmev na njihovo ponudbo na stojnicah je bil izjemen s strani turistov in drugih gostov pa tudi domačinov, zato organizator razmišlja o tej obliki ponudbe kot pomembni dopolnitvi klasične turistične ponudbe tudi v prihodnje.

Na prvi turistični tržnici so v obliki prodajnih ali siceršnjih stojnic svojo ponudbo predstavili: Lončarstvo Ane Bojnec iz Filovec, Društvo upokojencev Moravske Toplice, Kovaštvo Evgena Solarja iz Andrejce, Medičarstvo Jožice Celec iz Ratkovec, Turistično društvo Moravske Toplice, Čebelarstvo Kozic iz Ivanjševce, KUD Avgust Gašparič iz Vučje Gomile, Pevsko društvo Selo, Čebelarstvo društvo Moravske Toplice in Društvo Mozaik iz Murske Sobote, ki je svojo dejavnost razširilo tudi v Filovce.

JASNO PREPOZNAVNI ELEMENTI IN ČRTE

Naslov naše male monografije »Bogati smo, ker se zavedamo, kaj vse imamo« dobiva ob tako velikih vlaganjih v kvaliteto bivanja v našem okolju vse več »srebrnine«. Vsekakor pa je to tudi in predvsem odraz velike volje, energije, znanja, idej in hotenja vseh, ki smo pri tem bili neposredni, aktivni udeleženci. Seveda pri tem ne gre za to, da pripenjam sebi ali komurkoli drugemu medalje za zasluge pri občutnem napredku in razvoju naše občine. Preprosto želim izraziti zadovoljstvo ob spoznanju, da se stvari razvijajo tako, kot se, in da je tudi ob tem prazniku kljub letošnjim velikim izpadom sredstev iz javnih razpisov bilo možno najti dovolj razlogov za praznovanje.

Verjetno pa moj uvod ne bo pri vseh naletel na pozitiven odziv, predvsem se z njim ne bodo strinjali tisti, ki še vedno čakajo, da čim prej priteče zdrava pitna voda tudi po njihovih pipah, ali tisti, ki si želijo asfalta do lastne hiše, pa tudi tisti, ki bi dali veliko za to, da čim prej dobijo kanalizacijski priključek in se rešijo bremena fekalne vode, in seveda tudi tisti, ki nimajo možnosti kvalitetnega izvajanja devetletke, da omenim samo najbolj izrazite želje in potrebe. Gotovo pa je stvari, ki bi jih bilo potrebno urediti, popraviti, dopolniti še vedno dovolj na tako rekoč slehernem področju življenjskega okolja posameznika ...

Ker pa se črno-belo ne da dobro izraziti stanja v občini – tako kot tudi v zasebnem življenju posameznika ni vse dobro ali vse slabo – je smiselno, da gledamo na vse skupaj kot na nastanek slike, ki se z vsako novo potezo slikarja spreminja in počasi dobiva svojo smiselno podobo. In slika naše občine gotovo ni več zmazek na listu papirja, saj so elementi na njej zelo prepoznavni in črte, ki bodo označevale popolnost »umetniškega dela«, so dobro razumljive tudi tistemu, ki slabo prepozna elemente ali pa jih preprosto noče videti.

Pišem torej o tem, da je naša vizija, ki jo vse bolj neposredno izražamo v okolju, zelo jasna tudi brez velikih besed in zapisov v stilu največjih modrecev. Želimo postati center turističnega dogajanja v našem prostoru in širše prepoznavna turistična destinacija, ki bo nudila kvaliteten dohodek ljudem v tem okolju, če in ko se bodo odločili, da želijo sodelovati v procesu preoblikovanja nekoč izrazito kmetijske in tekstilne v turistično regijo. Turizem in okolje sta pri tem v neposredni soodvisnosti, zato bo v tem razvojnem zasuku najpomembnejši partner razvoju turizma predvsem ekološko kmetijstvo in z njim povezana predelevalna industrija.

Hotelska in penzijska ponudba bo z izgradnjo hotelov in zasebnih apartmajskih kompleksov v kratkem dosegla nivo, ki si ga pred nekaj leti ni bilo možno zamisliti. Gotovo pa so in ostanejo osnovni pogoji za razvoj turizma čisto in zdravo okolje, kvalitetne prometnice in lepo urejene kolesarske in sprehajalne poti, zdrava pitna voda in strokovni pristop pri načrtovanju gradnje in s tem oblikovanju kulturne krajine, za kar sta posredno in neposredno zadolženi država in občina.

Vse to pa ne bo dovolj, če ne bodo najpomembnejši del vsega tega ljudje, ki bodo s svojimi sposobnostmi realizacije dobrih idej, predanostjo poklicu in smislom za pripadnost celoti te možnosti tudi znali izkoristiti. Zato je naložba v človeka, v njegovo znanje in spodbujanje njegove lastne iniciative največ, kar lahko storimo. Ker se vse začenja pri mladih, je bistvena skrb za zdrav in kreativen razvoj otrok. Dolžnost lokalne skupnosti je, da zagotovi dobre razmere v vrtcih in šolah. Za to smo v letošnjem letu namenili skoraj polovico vse primerne porabe na prebivalca v občini.

In če smo že pri številkah, je dobro, da tistim, ki imajo občutek, da njihov kraj dobi premalo denarja glede na število prebivalcev, pojasnim nekatera osnovna dejstva. Občina ima v letošnjem letu celotno primerno porabo, ki je namenjena za delovanje vseh tekočih izdatkov v občini, v višini 681 mio SIT, kar pomeni 94.571 SIT na prebivalca. Od tega se približno 40 % prihodkov zbere iz različnih davkov, ki pripadajo občini, 60 % pa v skladu z veljavno zakonodajo prispeva država v obliki finančne izravnave.

Poleg omenjenega deleža za šolstvo in vrtce v višini 235 mio SIT se letos ta del skupnega kolača razdeli za socialo v višini 75 mio SIT, 130 mio SIT za delovanje uprave in župana, občinskega sveta, krajevnih skupnosti, narodnosti, društev in v rezerve za primer naravnih in drugih nesreč. Za skupne okoljske potrebe, kot so sanacija divjih odlagališč, odvoz kosovnih odpadkov, zimska služba na cestah, košnja trave, javna razsvetljava in vzdrževanje ter popravilo cest se letos namenja 106 mio SIT. Gasilska zveza s PGD in civilna zaščita letos dobijo iz primerne porabe 17 mio SIT. Za celotno športno in kulturno dejavnost, ki zajema poleg 21 športnih društev in 9 kulturnih društev tudi sofinanciranje dejavnosti študijske knjižnice in skupne prireditve na športnem in kulturnem področju, ter za delovanje drugih društev je letos namenjenih 50 mio SIT. V primerni porabi pa se zagotavljajo še sredstva za osnovno zdravstvo, za pospeševanje kmetijstva oziroma podjetništva in izdelavo prostorske dokumentacije, kar predstavlja letos 23 mio SIT. Za tekoče delovanje v občini torej porabimo skoraj vsa sredstva primerne porabe, ki nam jih zagotavlja država. Za investicije – za »smetano« na kavi, ki daje največ zadovoljstva pri ritualu srkanja kave – letos ostaja 45 mio SIT. Od tega je potrebno odšteti 32 mio SIT, ki so namenjeni za vračilo kreditov iz prejšnjih let. Sredstva so bila namensko uporabljena za gradnjo najzahtevnejših projektov (čistilne naprave v Lukačevcih, Ivancih in Tešanovcih ter kanalizacija v Martjancih).

Za najbolj vnete privrženke razdelitve investicijskih sredstev po naseljih naj zapišem, da za investicijske potrebe ostane 2.000 SIT primerne porabe po prebivalcu. Kaj se lahko postori v naselju z 200 prebivalci z recimo 400.000 SIT, pa prepuščam v razmislek ... Tako so investicije v celoti odvisne od strategije vodenja in delovanja lokalne skupnosti.

Za razvojni del sredstev proračuna se je potrebno potegovati prek različnih projektov in javnih razpisov na državni in vse bolj tudi evropski ravni. Potrebno je imeti prave ideje in strokovne rešitve, da se finančna »krvna« slika občine popravi. Pri tem seveda gre izključno za namenska sredstva, zato ni nikakršne možnosti za »nagrajevanje« kogarkoli, ki bi si to želel ali pa morda celo za sluzil glede na vložena sredstva oziroma prispevek občanov pri posamezni investiciji. Kako dobra je v tem smislu letošnja »krvna slika« občine, se bo videlo ob koncu leta, že zdaj pa lahko zapišem, da bo slabša kot leto poprej, ki je bilo izjemno uspešno. Vzrokov niti ni potrebno posebej iskati: vmes so se zgodile zamenjave oblasti in šele v letu 2006, najverjetneje pa po predvidenem prevzemu evra leta 2007, se bodo stvari povrnila v tirnico.

Zato, drage občanke in občani, naj vas v teh lepih jesenskih dneh, ko postaja naša pokrajina raj za oči in dušo, tudi zaradi pisane bleščavosti listov, sladkobe grozdnih jagod, hrustljivosti zlatih rumen rdečih jabolok, preveva občutek toplote in zadovoljstva.

Ob tej priložnosti vsem letošnjim občinskim nagrajencem še enkrat iskreno čestitam.

Vsem, ki ste na kakršenkoli način prispevali k prešernemu vzdušju v času priprave in izvedbe prireditev ob 9. prazniku občine, ki vključuje tudi Košičeve dneve kulture, pa se zahvaljujem, da ste bili pripravljeni žrtvovati svoj prosti čas. K sodelovanju vas vabim tudi v prihodnje.

Feri Cipot, župan

20. REDNA SEJA

22. avgust 2005

Dnevni red:

1. Potrditev zapisnika 19. redne seje Občinskega sveta
2. Poročilo o realizaciji prihodkov in odhodkov proračuna Občine Moravske Toplice za obdobje januar-julij 2005
3. Predlog komisije za podelitev naziva častni občan, občinskih nagrad in priznanj ter določitev višine nagrade
4. Predlogi odbora za družbene dejavnosti v zvezi s:
 - a) potrditvijo sistemizacije delovnih mest Vrtcev Občine Moravske Toplice za šol. letu 2005/2006
 - b) vlogo OŠ Bogojina o prostorski problematiki na šoli
 - c) vlogo Ministrstva za kulturo in KUD Otok Bled za sodelovanje pri projektu Evropska kulturna pot »Sveti Martin Tourski, evropska osebnost, simbol skupne vrednote delitve«
 - d) vlogo MO Murska Sobota o sofinanciranju gledališkega abonmaja
 - e) s sklepom 11. seje sveta javnega zavoda Vrtci Občine Moravske Toplice
 - f) s ponudbo AIDS fundacije ROBERT Ljubljana za sodelovanje
5. Predlogi odbora za gospodarstvo v zvezi z:
 - a) vlogo MO Murska Sobota o zahtevkih Šadl Marije, Ivanci 89
 - b) vlogama za odpis dolga (Petje, Šavel)
 - c) povabilom Pomurskega sejma Gornja Radgona o podpisu sporazuma o strateškem partnerstvu pri izgradnji paviljona Pomurja na sejmu v Gornji Radgoni
 - d) vlogo Bojnec Alojza za sponzorstvo
6. Predlog programa ob 9. občinskem prazniku
7. Pobude, mnenja, predlogi, vprašanja in odgovori
8. Razno
 - a) povabilo Združenja občin Slovenije k včlanitvi občine v združenje
 - b) informacija o plačilu odškodnine Antalič
 - c) zagotovitev sorazmernega deleža pri dokončanju športnega objekta v Filovcih

INVESTICIJSKI PROGRAM 2005 NE BO URESNIČEN V CELOTI

Jeseni se bodo svetniki med drugim ubadali z rebalansom proračuna občine. Proračun je v investicijskem delu pogumno načrtoval infrastrukturna in druga vlaganja, pri čemer so predlagatelji računali na izdatno pomoč države iz javnih razpisov (cca 400 mio SIT). Župan Franc Cipot je na 20. seji občinskega sveta opozoril, da je zdaj že jasno, da državnih sredstev ne bo v tej višini, saj so nekateri razpisi zaključeni z neugodnim izidom za občino. Tako država v tem letu ne bo sofinancirala komunalno ureditev Močvar, razširitev čistilne naprave Lukačevci, širitev rastlinjaka, ceste do Središča, prostorske ureditve OŠ Fokovci in DOŠ Prosenjakovci ter vodovoda Selo-Fokovci. Nekatere investicije (Močvare, vodovod na Goričkem, kanalizacija v Bogojini, kolesarska steza in pločniki v Martjancih ...) bo občina urejala z lastnimi sredstvi. Pri komasaciji izid še ni znan, država pa bo zagotovila svoj del sredstev za opremo ambulate v Prosenjakovcih.

VUGRINČEVA POBUDA

Svetnik prof. Jože Vugrinec je predlagal – in občinski svet je pobudo sprejel –, da Občina Moravske Toplice ob svojem 9. občinskem prazniku predlaga prekmurskim občinam, Zvezi Slovencev na Madžarskem in Ministrstvu za kulturo RS, da skupaj pripravijo mednarodno znanstveno srečanje z odkritjem spominskega obeležja škofu János Szilyju leta 2007, ko bo minilo 230 let od njegove posvetitve v škofa in ustanovitve škofije v Szombathelyu. Predlog je utemeljil z dejstvom, da je bil János Szily zelo pomembna osebnost za nekdanjo Slovensko krajino, kakor so današnje Porabje na Madžarskem in Prekmurje v Sloveniji poimenovali naši predniki, saj je moralno in gmotno podpiral tiskanje prekmurske katoliške literature, podpiral izhajanje prekmurskih slovenskih tiskanih knjig Miklóša Kűzmiča, župnika in dekana pri Sv. Benediktu v Kančevcih. Prav na Szilyjevo pobudo je Miklós Kűzmič priredil evangelistar, ki mu je dal naslov *Szveti evangyeliomi ...* (Sopron, 1780). Naslednje svoje knjige je Kűzmič prevajal, prirejal in izdajal celo s škofovo denarno pomočjo. Zadnje izdaje je dal tiskati v sombotelski škofijski tiskarni.

vendar hkrati opozarjali, da ni dopustno nadaljnje siromašenje področij (kultura, športne dejavnosti, cestna in druga infrastruktura, programi krajevnih skupnosti ...). Iz razprave je bilo mogoče zaznati dvom o tem, da bi občina lahko spremljala ŠD Filovci pri investicijskih načrtih za prihodnja leta (tribune, razsvetljava).

OBČINSKE NAGRADE IN PRIZNANJA

Svetniki so na 20. seji odločali o nagradah in priznanjih, ki jih Občina Moravske Toplice podeljuje ob občinskem prazniku. Tokrat je prispelo šest predlogov, svetniki so potrdili predlog komisije, da se naziv Častni občan posthumno podeli industrialcu Josipu Benku iz Tešanovec, nagrada občine podjetniku Gezi Puhanu iz Motvarjevca, priznanja pa predsedniku Društva upokojencev Rajku Janjiču iz Prosenjakovca za uspešno organiziranje društvene dejavnosti, 102-kratnemu krvodajalcu Ivanu Žerdinu iz Krnec in Kvartetu ljudskih pevcev pri KUD Jožef Košič Bogojina.

POTRJENA SISTEMIZACIJA V VRTCIH ZA NOVO ŠOLSKO LETO

Ravnateljica zavoda Vrtci Občine Moravske Toplice Danica Horvat je na občinske svetnike naslovila prošnjo, da potrdijo sistemizacijo delovnih mest v zavodu za šolsko leto 2005/2006. Predlog predvideva več zaposlenih kot v predhodnem šolskem letu (dvakrat po 0,5 pomočnice vzgojiteljice, v enotah Martjanci in Bogojina,

na, 0,25 pomočnice vzgojiteljice v Filovcih in 0,05 povečanje pri finančni delavki v upravi z dosedanjih 0,35 na 0,4; v dvojezičnem vrtcu Prosenjakovci po novem potrebujejo 0,25 pomočnice vzgojiteljice, doslej 0,5) ali skupaj 28,40 delovnih mest. Vrtci Občine Moravske Toplice imajo 10 oddelkov na 6 lokacijah, v katere je vpisanih 132 otrok.

LETOS 5 MIO ZA FILOVSKI STADION

Kar precej časa so svetniki porabili, preden so odobrili občinski delež za ureditev slačilnic na filovskem športnem stadionu. Na njem z velikim uspehom nastopa Ženski nogometni klub Len Pomurje, za tekmovanje v prvi državni ligi pa mora izpolniti stroge pogoje, kar zadeva tuše in slačilnice za igralke, sodnike in delegata. Filovski zanesenjaki so investicijo zaključili in za skupno vrednost investicije v višini cca 16 mio SIT zagotovili večji del sredstev. Občina je zanj v proračunu predvidela 3 mio sredstev, pričakovanja ŠD Filovci so večja: 5 mio SIT oziroma 30 % investicijske vrednosti. Svetniki so tak znesek tudi odobrili,

Martina Vink Kranjec, v. d. direktorice TIC Moravske Toplice

OŽIVITI BO POTREBNO SREDIŠČE MORAVSKIH TOPLIC

Turistično informativni center (TIC) Moravske Toplice je Občina Moravske Toplice ustanovila že leta 1996 (turistični urad, turistična pisarna), torej kmalu po tem, ko je zakon o lokalni skupnosti predvidel možnost takšne ustanove na lokalni ravni. Dejstvo, da je bil to prvi takšen center v Pomurju, niti ni bistvena, pomembnejša je vsebina delovanja. Njegova prvenstvena naloga je bila – in ostala – turistična promocija lokalnega območja, kar je TIC opravil imenitno z izdajo vrste zloženek o turističnih destinacijah in možnostih preživljanja dopusta, umetnostnozgodovinskih spomenikih, najboljše urejenih naselijih, s tematskimi zemljevidi, označitvijo lokacij na terenu ...

Občinski svet je na začetku letošnjega leta za v. d. direktorice imenoval Martino Kranjec Vink, univ. inž. kmet., zaposleno na občinski upravi.

V zapisu za Lipnico po imenovanju za v. d. direktorice TIC-a Moravske Toplice ste nekako dali vedeti, da se vse začenja na novo. Sem dobro razbral Vaše misli?

Nujno je bilo začeti na novo, saj delovanje TIC-a že nekaj časa ni bilo takšno, kot bi moralo biti. Opravili smo temeljito analizo stanja ter postopoma zaključevali posamezne odprte zadeve.

Bi torej smeli reči, da so bile vmesne reorganizacije (vstop Avtobusnega podjetja, predlogi Term 3000 ...) več ali manj le stopicanje na mestu?

V takratni situaciji konec leta 2003 se je predlog Avtobusnega podjetja d. d. Murska Sobota za vključitev v TIC zdel morda primerna rešitev, predvsem zaradi sodelovanja s Turistično agencijo Klas. Čeprav sta oba partnerja v svoji »predporočni pogodbi« zapisala vizijo svojega sodelovanja, se poroka ni obnesla.

Zaradi te izkušnje se mi zdi logično, da občinski svet ni podprl pobude Term 3000 za vključitev v zavod. Tudi sama menim, da je bolje, da ostaja ustanoviteljica TIC-a samo občina, z drugimi turističnimi ponudniki pa sodelujemo na podlagi partnerskih odnosov.

V razpravi na občinskem svetu v začetku leta sta se izoblikovali dve predstavi o vlogi in naravi TIC. Eni so zagovarjali njegovo neprofitno zasnovo, drugi, zlasti nekateri svetniki, so v njem videli podjetniško naravo in zahtevali poslovanje na osnovi ekonomske računice. Bomo najbližje resnici, če rečemo, da je TIC v bistvo eno in drugo?

Osnovna naloga TIC-a je informiranje turistov in promocija turistične ponudbe občine. Izhajamo iz tega, da morajo biti informacije turistu na voljo cel dan in vsak dan, zato je temu prilagojen tudi delovni čas trenutno štirih redno zaposlenih.

Za dobro pripravljen skupni promocijski material je potreben dogovor z vsemi vključenimi ponudniki turističnih storitev v občini, za kar je potreben čas in denar. Vsega tega enostavno ni mogoče zagotoviti s sredstvi dotacije občine, saj bi bili dovolj le za eno letno plačo zaposlene in kritje stroškov poslovnega prostora. Zaradi tega se moramo nujno obnašati podjetniško in si tako zagotavljati potrebna sredstva za delovanje.

Katere so torej pridobitne dejavnosti TIC-a in kolikšen je odstotek tega dohodka v skupnem prihodku?

Paleta pridobitnih dejavnosti se je širila z leti delovanja. V letu 2004 je v strukturi prihodkov TIC predstavljala provizija od prodaje srečk Loterije Slovenije 11%, provizija od rezervacij nočitev 10%, prihodki od prodaje proizvodov in storitev (spomin-

kov, časopisja...) 4%, provizija od izdaje promocijskih materialov 1%, provizija od menjalniških storitev 1%. Izvajanje Phare projekta Doživetja panonske gostoljubnosti je predstavljalo kar 57% prihodkov, prihodki od različnih drugih storitev pa 16%.

Vendar pa TIC-a ni mogoče izenačiti s sleherno turistično poslovalnico. Osnova njegovega delovanja je promocija turističnih vizij in zmožljivosti na njegovem območju, kajne?

Promocija našega zaokroženega območja ne pomeni le predstavljanja prenočitvenih kapacitet in ponudbe Term 3000, kulturno-zgodovinskih znamenitosti ter lončarstva. Gostje so vse zahtevnejši in radovedni, poleg kopanja želijo videti in doživeti naše tolikokrat opevano Prekmurje. Zapeljati se želijo po manj znanih poteh, doživeti želijo našo gostoljubnost. Nam znane stvari so turistom dostikrat nedosegljive, pa naj bo to tako preprosta reč, kot je pravi domači kruh ali tikvače.

Dosti priložnosti je še v našem okolju, dosti stvari, ki bi z malo dobre volje ali truda pomenile mnogo za ta naš turizem. Zavedam se, da moramo k temu tudi mi še marsikaj prispevati.

Katere akcije v tem kontekstu načrtujete?

Poleti smo bili uspešni na razpisu za sredstva Phare v okviru Sklada za male projekte Slovenija – Madžarska s projektom Raj za kolesarje. Osnovno vodilo enoletnega projekta je označitev poti za kolesarjenje v naravi. Čeprav imamo poti za kolesarjenje označene na različnih kartah, se je velikokrat nepoznavalcu našega območja v naravi težko orientirati, še posebej če kolesarske poti ne vodijo po glavnih cestah. Skozi projektne aktivnosti bomo poskušali opozoriti na možnosti za popestritev dodatne ponudbe in z različnimi oblikami promocije privabiti čim več turistov v naše kraje, domačine pa k spoznavanju vsem znanih pa vendarle neznanih stvari.

V letošnjem letu želimo pripraviti tudi prve informativne letake z informacijami o dogajanju v občini in okolici, namenjene tako turistom kot domačinom. Z njimi bi opozarjali na prireditve, organizirana vodenja, razstave ter na informacije o vsem, kar je vredno ogleda. Letaki ne zahtevajo večjega finančnega vložka, pač pa precej brskanja za informacijami.

Kakšna je relacija TIC – Terme 3000?

Posebno poglobljenega sodelovanja, razen dobave promocijskega materiala ter sodelovanja pri nekaterih prireditvah (maraton, kolesarski maratoni, Martinov pohod), ni bilo. Mislim, da ne zaradi nekakšnih razprtij, ampak verjetno zato, ker morda na obeh straneh ni bilo sogovornika ali potrebe, da bi se lotili novih, skupnih stvari.

Se vam zdi, da naselje Moravske Toplice stori dovolj za številne goste? Marsikdo ugotavlja, da ni primerne kulture zabavnega utripa. Kaj storiti?

Pred zaposlenimi v TIC je še ena velika naloga – oživiti je potrebno središče Moravskih Toplic, tako da ob večerih v najvišji sezoni ne bo brez dogajanja. K sodelovanju želimo pritegniti posameznike in društva, ki bi se ob večerih predstavljali in prispevali svoj delček v mozaiku dogajanja. Začetek tega bi lahko nedvomno bila tudi letošnja osrednja prireditev ob občinskem prazniku z nastopi društev ter zametki turistične tržnice.

Naj ponovno zaključim s povabilom vsem, ki mislijo, da lahko s svojim delom ali idejo pripomorejo k našemu skupnemu boljšemu delu, da poiščejo pot do nas.

Ludvik Sočič

Državno tekmovanje oračev v Tešanovcih V PRIČAKOVANJU SVETOVNEGA PRVENSTVA 2009

Na strniščih polj Kmetijskega gospodarstva Rakičan v Tešanovcih je prva dva dni 43. kmetijsko-živilskega sejma v avgustu na tekmovanju merilo moči 50 oračev. V okviru tradicionalne obsejemske prireditve so prizadevni organizatorji združili kar pet različnih tekmovanj: 49. državno, 12. tekmovanje dijakov srednjih kmetijskih šol, za pokal Pomurskega sejma, regijsko in odprto z navadnimi plugi. Razmočen teren je onemogočil načrtovano tekmovanje v oranju ledine, zato so se orači dva dneva kosali na strnišču. Čeprav tudi strnišče oračem ni bilo naklonjeno, so prav vsi pokazali zavidljivo znanje in s tem dokazali, da so se največji slovenski mojstri v oranju sposobni prilagoditi vsakršnim razmeram.

Z vsem, kar je videl, zlasti kar zadeva organizacijo tekmovanja, je bil zelo zadovoljen tudi Hans Spieker, generalni sekretar svetovne zveze oračev (WPO). Na tekmovanju se je mudil z enim samim namenom: preveriti organizacijske sposobnosti in podporo lokalnega okolja za že pred leti uradno vloženo kandidacijo Slovenije za organizacijo svetovnega tekmovanja oračev. Dejal je, da bo Slove-

krajniki potrdil 43-letni Jože Zver iz Brezovice pri Turnišču, eden najbolj trofejnih slovenskih oračev v zadnjem desetletju. Z naskokom nekaj več kot deset točk je ponovil lanski naslov, ki je že njegov šesti. Slavil je pred mladima oračema, 20-letnika, Štefanom Cigutom in Dejanom Norčičem. Oba prihajata iz naše občine, Štefan Cigut iz Noršinec, Dejan Norčič pa iz Sebebovec. Tudi tretji mladi orač iz na-

Štefan Cigut
med brazdami.

nija leta 2009 zagotovo gostila najboljše orače sveta. Tudi vodja tekmovanja in predsednik Društva oračev Pomurja Marjan Kardinar nam je zagotovil, da se bodo čez štiri leta najboljši orači sveta merili na površinah, kjer je potekalo letošnje tekmovanje.

Dobro pripravljenost pred skorajšnjim svetovnim tekmovanjem v Pragi (16. in 17. septembra) je med 25 orači s plugi

še občine, Tomaž Nemec iz Bukovnice, se je na državnem tekmovanju odrezal več kot solidno, saj je zasedel 7. mesto. Po prvem dnevu mu je kazalo še bolje.

Za pokal kmetijsko-živilskega sejma sta se Cigut in Norčič uvrstila na drugo oziroma tretje mesto, Nemec pa je bil četrti.

Na tekmovanju v Tešanovcih je bila iz naše občine dobro zastopana tudi sodniška ekipa.

Filovci ŽIGOSANJE ŽREBET

Pri konjerejcu Stanku Petku v Filovcih, ki opravlja pripuste, je sredi julija republiška selekcijska služba v konjereji opravila žigosanje rodovniških žrebet letnika 2005. To se je zgodilo že tretje leto zapored. Z dejavnostjo se Petek ukvarja ljubiteljsko, pohvali pa se lahko tudi z državnim plemenjakom kasačem. Pod vodstvom mag. Janeza Rusa, vodjo republiške strokovne službe v konjereji, je komisija opravila žigosanje štirih žrebet kasačev in enega križanca. Trije so iz hleva Stanka Petka.

Kot je ob tem dogodku povedal Martin Gjerek, predsednik Prekmurske kobiljske konjenice, je bilo žigosanje žrebet za območje, ki ga s članstvom pokriva omenjena konjenica, prelomno, saj toliko žrebet za žigosanje doslej njihovi člani še niso imeli. Mag. Rus je pristavil, da selekcijska služba v konjereji vsako leto opravi žigosanje okrog tisoč žrebet in da je številka

v severovzhodni Sloveniji vsako leto manjša. Število žigosanih žrebet se giblje okrog 40. V Prlekiji, zibelki reje konjev kasačev, letno žigosajo okrog sto žrebet.

Po neuradnih podatkih je v Prekmurju blizu sto konjev, v glavnem kasačev in haflingerjev.

Žrebeta so v skladu s pravilnikom o označevanju poleg pasemskega žiga dobi-

Ivanci ZELENJADARSKI DAN

V okviru prireditev XVII. Košičevih dni vov kulture so v vaško-gasilskem domu na Ivancih pripravili 2. Zelenjadarski dan. Po lanskim uspešni prvi izvedbi so domačini s predsednikom vaške skupnosti Martinom Horvatom na čelu dobili pogum za promocijo zelenjadarstva v kraju.

Zanimiva prireditev se je pričela s sveto mašo v kapelici Janeza Krstnika in nadaljevala pri gasilskem domu, kjer so po kratkem kulturnem programu odprli zanimivo razstavo različnih vrst na domačih njivah pridelane zelenjave in zelenjavnih jedi. Slednjih ni bilo mogoče samo občudovati, temveč tudi okusiti.

Paleta na Ivancih pridelane zelenjave je vse širša, pa tudi količine se večajo.

Pilotni namakalni sistem na Ivancih deluje že od konca 90. let in obsega 80 hektarjev kmetijskih zemljišč, vendar je še vedno premalo izkoriščen. Številni lastniki zemljišč znotraj sistema ga ne uporabljajo, saj vztrajajo pri konvencionalnem kmetovanju, ki zahteva manj (ročnega) dela kakor zelenjadarstvo. Ob razdrobljenosti je različna tudi starostna struktura kmetov, tako da namakalni sistem ni izkoriščen niti 50-odstotno.

Zelenjadarstvo je ena od možnosti gospodarjenja na manjših kmetijah ali kot dopolnilna dejavnost, vendar bi kazalo razmišljati tudi o trženju, saj so razbiti ponudniki ponavadi lahek plen pretkanih grosistov in drugih odjemalcev.

la tudi čip. Žigosanje pa obsega registracijski in identifikacijski pregled ter vpis živali v rodovniško knjigo.

Tina Berden, OŠ Bogojina, 8. a

DUŠA

Iščem samo sebe.
Iščem,
iščem,
iščem ...
Vedno najdem kaj novega.
Spet iščem samo sebe.
Iščem,
poiščem,
najdem ...
Sem našla?
Sem se našla?
Duša = ∞
∞ ne bomo nikoli prišli do dna.
Vedno bomo našli kaj novega.

KAM JIH PELJE POT?

Vlak –
Veliki stvor,
neskončen tir,
mimobežna pokrajina,
zamišljeni ljudje ...
Kam jih pelje pot?
V neizmerne, širne daljave ...
V svobodo?

V svet, kjer bodo večno srečni?
V svet, kjer se jim bodo uresničile
vse želje?
Tak kraj ne obstaja ...
Vidim le vlak.
Vidim pokrajino,
čez nekaj let mogoče že uničeno ...

Senta Domjan, OŠ Bogojina, 8. a

NI LEPO

Sploh ni lepo, če si osamljen,
kajti duša rabi nekoga še zraven.

Sploh ni lepo, če si žalosten,
kajti tvoj obraz govori,
da moraš biti srečen.

Sploh ni lepo, če nisi ljubljen,
kajti ljubiti pomeni živeti.

Sploh ni lepo, če si sebičen,
kajti sebičnost je zlo in to ni dobro.

Sploh ni lepo, če si »majhen«,
ker tako ne vidiš v svet,
ki je tako lep.

Lija Pucko, OŠ Bogojina, 8. b

LJUBI SVET ...

Okrog mene veliko je stvari,
ki bi jih bilo potrebno ljubiti.
A jaz, poredno in navihano dekle,
se še zanje zmenim ne.

Polja, doline in gore,
vse pleše okrog mene,
jaz pa na sredini kroga stojim
in si govorim:

Ljubi rožico, ljubi pticka,
ljubi goro, ljubi most,
ljubi vse na tem svetu,
ljubi vse, kot ljubiš pesem zapeto.

Ljubi svet ...
ljubi, ljubi, ljubi ...
Ljubi, saj si vendar poet!

Poet pa v srcu nosi
ljubezen do vseh.

DOBRA IN HUDOBNA MUCA

Nekoč sta v mačji vasi Muci-buci živeli dve sestrici muc. Eni je bilo ime Tačka, drugi pa Pika. Tačka je bila drobna bela muca z ljubkimi črnimi tačkami in rdečo kravato okrog belega vratu. Bila je ljubka, plaha in prijazna muca. Vsi v vasi so jo imeli radi. Drobne poljske miške in ptičke na nebu so bile njene prijateljice. Z miškami se je igrala in nikdar nobeni ni storila nič žalega.

Pika je bila pravo nasprotje bele Tačke. Bila je pogosto neumna muca z grdimi rdečimi očmi, ki so vsepovsod sevale strah med miškami in ptičkami. Nobena miška ni bila varna pred njo, tudi vsako drobno ptičko, ki jo je srečala, je z užitkom snedla. Z vsemi mucami v vasi je bila skregana.

Nekega dne sta se Tačka in Pika igrali v sosednjem gozdu. Ko sta se tako lovili med visokimi drevesi, sta nenadoma padli v veliko črno jamo. Jama je bila globoka in temna. Muci sta vedeli, da iz nje ne bosta prišli. Žalostni sta jokali in klicali na pomoč, toda mačja vas je bila daleč in nobeden ju ni slišal.

Na zemljo je padla temna noč. Muci sta se žalostno stisnili v globoki jami. Bili sta lačni in zeblo ju je. Ko sta že čisto onemogli, sta zagledali drobno miško, ki se je po vrvi spuščala v jamo.

Bila je Tačkina prijateljica in jima je v košari prinesla hrano. Tačka si je s svojo dobroto to zaslužila. Vendar miška ni prinesla hrane samo za Tačko, tudi hudobni Piki jo je ponudila. Tako muc nista ostali lačni.

Čez nekaj časa je drobna miška iz mišje vasi pripeljala svoje prijateljice. Iz niti so spletle vrv, se spustile v jamo ter tako pomagale ubogima mucama. Tačka in Pika sta po vrvi splezali iz globoke, črne jame. Še preden je sonce vzšlo, sta bili rešeni.

Mama muca in očka mačkon sta bila zelo vesela, da sta se njuni mucki vrnili domov.

Tačkina dobrota je rešila obe. Hudobna Pika je sklenila, da nikoli več ne bo ubijala ubogih mišk. Spoznala je, da je dobrota zmeraj poplačana z dobroto, sovraštvo pa s sovraštvom.

Odslej miške v mišji vasi niso več živele v strahu pred hudobno Piko, kajti tudi ona je postala prijazna prijateljica vseh mišk.

Kaja Cipot, 5. b, OŠ Bogojina

MOJE NAJVEČJE RAZOČARANJE

Kaj je razočaranje? Kaj je to, česar se vsi bojijo? Odgovor sem dobila, vendar ne preveč dobrega. Na lastni koži sem doživela razočaranje! Še danes me spremlja, saj je bilo eno najhujših zame. To razočaranje ni bilo podobno tistemu, ko mati noče kupiti otroku igračke. Otrok to pozabi, dobi veliko novih, še lepših igračk, jaz pa sem imela le eno prijateljico, pa še to sem izgubila. Najboljšo prijateljico!

Stara sem bila deset let. Imela sem mucko Tačko. Ta majhna muca je bila moja najboljša prijateljica. Skupaj sva se igrali, tekali, hodili na sprehode. Toda nekega dne je zjutraj sploh ni bilo na spregled. Vsako jutro je prišla k meni, me polizala in mi s tem zaželela dobro jutro, vsak večer pa mi je prišla zaželet lahko noč. Žalostna sem jo šla iskat. Na kavču v sobi sem našla raztrgano igračko, s katero se je najrajši igrala, saj sem ji jo jaz podarila. Prijela sem igračo in se usedla na kavč. Poklicala me je mama in mi rekla, da naj grem zajtrkovat. Vesela me je objela ter mi voščila dobro jutro. Toda ko je videla moj žalostni, razočarni pogled, se je usedla na kavč in me vprašala, zakaj sem na tak lep sončen dan žalostna. Odgovorila sem ji, da nikjer ni Tačke, da mi ni voščila dobrega jutra. Mama se je lahko zasmejala in me posadila k mizi. Ne vem, kaj je bilo tako smešnega. Izvedela sem naslednji teden.

Tako žalostna sem šla v šolo. Še sreča, da učitelji niso spraševali in nismo nič pisali, saj bi zagotovo dobila enko. Cel teden sem bila žalostna in razočarana, ker nisem našla Tačke – moje najboljše prijateljice.

Naslednji teden pa je Tačka zjutraj skočila na posteljo, me polizala, okrog vratu pa je imela zavezano ovratnico, na kateri je pisalo: »Lija, vse najboljše za godovni dan!« Zraven pa je še imela pisemce, ki je bilo zataknjeno za ovratnico. V njem je pisalo, da sta oba starša vesela, da imam tako rada živali. Dobila sem še enega mucka. Ime mu je Beno.

Razočaranje je odvisno od spoštovanja, ljubezni, naklonjenosti do nekoga. Bolj imaš nekoga rad, bolj si razočaran. Včasih pa je tudi razočaranje koristno. Po njem se te dotakne presenečenje. Stari rek pravi: »Ne veš, kaj imaš, dokler tega ne izgubiš!«

Z razočaranjem v srcu si morda nekateri krepimo samospoštovanje in ljubezen do sočloveka. Kar pogumno naprej!

Lija Pucko, 8. b, OŠ Bogojina

NA BREZKONČNI PUSTI

Potovalo nas je trideset: peli, plesali, predvsem pa smo si ogledali, slišali mnogo zanimivega na dvodnevni ekskurziji po Madžarski, ki jo je organizirala Samoupravna narodnostna skupnost Madžarov iz občine Moravske Toplice in tako dostojno proslavili 20. avgust, praznik prvega madžarske kralja, sv. Štefana Prvovenčanega. Za tiste, ki so zamudili izlet, v besedi in sliki podamo nekaj doživetij.

Kis lak áll a nagy Duna mentében. ... S pesmijo o hrepenenju, podobni Prešernovi Vrbi, ki je zadonela pri rojstni hiši največjega romantičnega pesnika Sándorja Petőfija v Kiskőrösu, so izletniki dokazali, da enakovredno spoštujejo obe kulturni izročili.

Potem je bilo manj uradno in bolj veselo, saj se je avtobus po poti po brezkončni ravnici ustavil v vinorodnem *Hajosu*, vasi, kjer na pesku na več tisoč hektarjih raste vinska trta. Tamkajšnji prebivalci, potomci nekdanjih švabskih priseljencev, so v »vinskem« delu naselja zgradili več kot štiristo kleti. Naš vodič *Zmago Urisk* nam je zagotovil, da nekateri imajo tudi po sto in več metrov dolge podzemne rove, kjer v sodih in steklenicah zori odlično vino. O resničnosti njegovih besed – in sploh o vsem, kar nam je dva dni pripovedoval o vinogradništvu – smo se sami prepričali nekje globoko pod ravnico s kozarcem v roki.

Večer v Kecskemétu. Mesto civitas v osrčju puste, ki je s svojo tisočletno zgodovino, s prekrasnimi palačami, cerkvami in predvsem z odlično čardo, kjer so za lačne Prekmurce pripravili tako obilno večerjo, da niti največji požeruhi niso mogli vsega pospraviti.

Naslednji dan še sprehod po tržnici, kjer iz vedre prodajajo mleko in potem med pripovedovanjem nočnih avantur, predvsem o sumljivem konzumiranju palinke »fütyös« v sobi št. 2, je pot vodila v pravo pusto, kjer bi gorički griči veljali za visoke gore.

Na Bugac pusti, na pristavi *Pongracz*, nas je pozdravil pomladek tamkajšnjih čikošev. *Tibor Vörös* si ga je pozorno ogledal in vse kaže, da bodo na pomlad v interesu turizma v *Motvarjevcih*, *Čikečki vasi*, *Prosenjakovci* in *Središču* nabavili ponije, otroke pa učili večine jahanja ... Čeprav mu je bila prepovedana vsaka politična aktivnost, predsednik ni mogel iz svoje kože in se je na pristavi *Vörösmarti* tajno sestel z uporniškimi gospodarjem, ki ga je poučil, kako si lahko država v državi in zakaj teličam ni potrebno nositi identifikacijske številke v ušesu ...

No, potem smo spet pristali v čardi, kjer smo slovenski tolar spremenili v konvertibilno valuto. Za tisočaka ti je primaš v uho zaigral *Kéknefelejcs*, *Nincs a pusztán rózsabokor* in *Snájder Fáni*. Eni smo peli, plesali, drugi kupovali biče, spominke in nihče ni hotel domov. A čakalo nas je še šest ur vožnje in Tonček iz Čikečke vasi, ki je zelo prosvetljen v intimnih zadevah, bi najraje takoj ponovil potovanje ... Morda drugo leto, na drugo pusto, a prav tako prisrčno.

Na pusti

A VÉGTELEN PUSZTÁN

Harmincan utaztunk: daloltunk, táncoltunk, főleg pedig sok érdekeset hallottunk és láttunk azon a kétnapos kiránduláson, amelyet a Moravske Toplice-i község Magyar Nemzetiségi Önkormányzata szervezett, augusztus 20-kán, az első magyar Király, Szent István ünnepén. Azoknak, aki nem voltak velünk, szóban és képen számolunk be e jeles eseményről.

Ogled mesta
Kecskemét

Városnézés
Kecskeméten

Kis lak áll a nagy Duna mentében... a vágy énekével, amely sokban hasonlít *Preseren Vrba* c. versére, s Kiskőrösön a legnagyobb romantikus költő, *Petőfi Sándor* szülőháza előtt hangzott fel, a kirándulók bebizonyították, hogy tisztelik mindkét nemzet kulturális hagyományait ...

Utánna már kevésbbé volt hivatalos, de annál vidámabb az út, hiszen a busz a síksági bortermő Hajóson áll meg, ahol a homokon több ezer hektáron terem a szőlőtőke. Az ottani lakosság, az egykor ide telepítette svábok leszármazottai, kiépítették a több mint négyszáz épületből álló pincerészt. *Zmago Urisk* idegenvezetőnk elmondása szerint egyes pince alatt száz méternél is hosszabb folyosókban érlelik hordókban és palackban a bort. Szavahetőségében és általában mindabban, amit útközben a szőlőtermesztésről mesélt – meggyőződhattunk jó mélyen a föld alatt borospohárral a kezünkben.

Este Kecskemét. Civitas város a pusztá szívében ezeréves történelmével, gyönyörű palotáival, templomaival, főleg pedig kitűnő csárdájával, ahol az éhes muravidékieknek olyan bő vacsorát készítettek, hogy még a nagyehetők sem tudtak mindent felfalni.

Másnap még egy séta a piacon, ahol *fejkéből* mérik a tejet és az éjeli kalandok, főleg a 2. számú szobában történt nagymennyiségű, fütyös pálinka gyanús konzumációról szóló történetek mesélése közte folytattuk útunkat az igazi pusztára, ahol a goricskói dombok magas hegyeknek számítanak.

A Bugac-pusztán zsenge csikós gyerek köszöntött ránk. *Vörös Tibor* alaposan megnézte és minden jel arra enged következtetni, hogy jövő tavaszra az idegenforgalom érdekében *Szentlászlón*, *Csekefán*, *Pártosfalván* és *Szerdahelyen* pónilovakat vásárolnak, a gyerekeket pedig lovaglási tanfolyamra küldik ... Annak ellenére, hogy az elnöknek tiltva volt a politikai tevékenység, mégis a *Vörösmarti* tanyán titokban találkozott a rebelis tanyasi gazdával, aki kioktatta, hogyan lehet saját államod az államban, s miért nem kell a borjak fület számozni ...

Ja, s aztán újra csárdában találtuk magunkat, ahol a szlovén tollárt konvertibilis vallutává léptettük elő. Egy ezresért a primás a füledbe huzta a *Kéknefelejcs*, a *Nincs a pusztán rózsabokrot* és a *Snájder Fánit*. Egyesek daloztak, mások ostorokat, emléktárgyak vásároltak, senki nem akaródzott haza menni. De hosszú, hatórás út várt ránk és a csekefai Toncsék, aki nagyon ért az intim dolgokhoz, legszívesebben azonnal megismételte volna kirándulást ... Majd talán jövőre egy másik pusztán, ilyen szívélyesen találkozunk.

A pusztán

Moravske Toplice Község 9. ünnepe RENDEZVÉNYEK KÖZSÉGSZERTE

Moravske Toplice Község gazdag rendezvénysorozattal ünnepelte a kilencedik a községi ünnepét, a rendezvények augusztus 27-e, és szeptember 18-a között a község különböző településein követték egymást. A hagyományos rendezvények (a községi tanács ünnepi ülése, golfturna, kerékpárverseny, Košić-féle kulturális napok, autós rali...) hadd említsünk néhány rendezvényt, amely színesebbé tette az idei ünnepnapokat.

A Moravske Toplice Község 9. ünnepe kapcsán szervezett egyik első rendezvény a szentlászlói erdőben lévő Vogler-házban, a Muravidéki brigád egykori székhelyén volt. 1945 februárjának közepétől március 3-áig itt laktak a partizáncsapatok, és innen indították akcióikat. Amikor a ház a község igazgatósága alá került, felújítottuk azt, rendbetettük a bekötőutát, a területi harcos szövetség pedig emlékszóbat rendezett be a házban.

A községi tanács posztumusz a község díszpolgárává nyilvánította Josip Benko első muravidéki nagyiparost, kivégzésének hatvanadik évfordulója kapcsán pedig szülőfalujában, Tešanovcin emlékkiállítás és szimpóziumot szervezett Josip Benko életéről, munkásságáról, valamint a két háború között betöltött szerepéről, majd az újonnan létrehozott emlékparkban felavatták mellszobrát, Király Ferenc, lendvai szobrászművész alkotását. Az idei község díját a szentlászlói

Puhan Géza vehette át, községi elismerésben részesült Rajko Janjić Pártosfalváról, a nyugdíjas egyesület vezetésében nyújtott sikeres munkájáért, Ivan Žerdin Krnciről, aki 102 alkalommal adott vért, valamint a bogojina Jožef Košić művelődési egyesület népdalköre.

A Moravske Toplicében megtartott központi rendezvényen hangsúlyozták a Močvare községi központ kommunális rendezettségének jelentőségét, hiszen az infrastrukturális rendezettség lehetővé tette egy új üzleti- és lakónegyed.

A Goricko fejlődéséért és népszerűsítéséért dolgozó BRV egyesület érdekes kiállítást szervezett a Vivat hotelban. A néprajzi kiállítás témája a muravidéki falu /Fokovci a századokon át, fennállásának harmincadik évfordulóját ünnepelte a martjancii óvoda, a Szlovéniáért folytatott háború veteránjai pedig a Sebeborcin megtartott rendezvényükön bontották ki zászlójukat.

A Moravske Toplice Község 2005-ös évi díját Puhán Géza, szentlászlói vállalkozó vehette át.

Puhan
Géza

Az indoklásban a következőket olvashatjuk: Puhán Géza azok közé tartozik, aki a község fennállása óta jelentősen hozzájárult a község kevésbé fejlett, nemzetiségileg vegyesen lakott területének fejlesztéséhez. Vállalkozóként különböző tevékenységeket folytat, és ezzel hozzájárul mind Szentlászló, mind pedig a község fejlesztéséhez. Olyan időket élünk, amikor fontos minden egyes munkahely, így több dolgozó alkalmazásával számos családnak biztosítja a megélhetést. Tevékenyen részt vesz a település társadalmi életében is, az elmúlt mandátumok során a község tanács külön státusú nemzetiségi képviselőjeként, valamint a helyi közösség elnökeként is sokat tett azért, hogy Szentlászló rendezett, megfelelő infrastruktúrával ellátott településsé váljon.

CSAK RÉSZBEN VALÓSUL MEG A 2005-ÖS BERUHÁZÁSI PROGRAM

Az őszi folyamán, a községi tanács tagjai elé kerül a községi pótköltségvetés. Az idei költségvetés beruházási része nagyvonalúan infrastrukturális és egyéb beruházásokat tervezett, hiszen jelentős (kb. 400 millió tollár) állami, pályázati támogatásokra számított. Franc Cipot polgármester már a községi tanács 20. ülésén figyelmeztetett, hogy ilyen összegű támogatásra nem lehet számítani, hiszen néhány pályázaton a község nem járt sikerrel. Így az idén nem tudják egészében biztosítani a szükséges forrásokat Močvare közművesítésére, a lukačevcii tisztító-

berendezés és az üvegház bővítésére, a Szerdahelyig vezető útra, a fokovcii általános iskola, illetve a pártosfalvi két-nyelvű általános iskola helyiségeinek rendezésére, valamint a Selo-Fokovci vízvezetékre. Egyes beruházásokat (Močvare, gorickoi vízvezeték, bogojinai szennyvíz-csatorna, martjancii kerékpárösvény és járda...) a község saját forrásaiból fog megvalósítani. Ami a tagosítást illeti, itt még nem született meg a döntés, ugyanakkor az állam biztosítja a pártosfalvi orvosi rendelő berendezéséhez szükséges források egy részét.

Kezdeményezés SZILY PÜSPÖK TÖRTÉNELMI SZEREPE

Jože Vugrinec professzor, községi tanács-tag kezdeményezésére, a községi tanács elfogadta a határozat, hogy Moravske Toplice Község a 9. községi ünnep kapcsán javasolni fogja a muravidéki községeknek, a magyarországi Szlovén Szövetségnek, valamint a szlovén művelődési minisztériumnak, hogy 2007-ben Szily János püspök püspökké avatásának, és a szombathelyi püspökség megalapításának 230. évfordulója szervezzenek egy emléktábla avatással egybekötött nemzetközi tudományos tanácskozást. Kezdeményezését azzal indokolta, hogy Szily János az egykori Vendvidék, illetve a mai Rábavidék és a szlovéniai Muravidék jeles személyisége volt, hiszen erkölcsileg és anyagilag is támogatta a muravidéki katolikus irodalom kiadását, valamint Miklós Küzmic plébános és író szlovén könyveinek nyomtatását. Éppen Szily támogatásával jelenhetett meg Miklós Küzmic *Szveti evangyeliomi...* (Sopron, 1780) című könyve is. Későbbi könyveit Küzmic a püspök támogatásával fordította, alkalmazta és adta ki. Utolsó kiadásait a szombathelyi püspöki nyomdában nyomtatták.

A Pártosfalvi Önkéntes Tűzoltóegylet tagjai a GVC 26/14-es, korszerű tartálykocsit ünnepélyes átvételével megerősítették központi szerepüket a község északi térségében.

NEVARNI ODSEKI CEST NA OBMOČJU OBČINE SO POLETI MOČNO OBREMENJENI IN ŠE NEVARNEJŠI

V Lipnici redno objavljamo polletna poročila o prometni varnosti, ki jih sprejema Svet za preventivo in varnost cestnega prometa (SPV) Občine Moravske Toplice, nam pa jih posreduje njegov prizadevni predsednik Franc Čarni. Nesreče se dogajajo kljub vsem dobrim ukrepom in prizadevanjem Sveta, občinske uprave, Čiste narave in drugih vzdrževalcev cest na območju občine. Predsedniku sveta sem predlagal, da obiščeva kritične odseke cest in s foto- in besednim zapisom skušava uporabnike opozoriti na nevarne pasti naših cest. Pridružil se nama je Marjan Brunec, vodja policijskega okoliša Občine Moravske Toplice, ki je tudi član SPV. Pred leti je delal v prometni policiji. Dogovorili smo se, da bomo v naslednji številki opozorili še na značilnosti vožnje v zimskih razmerah. Upam, da bomo s tem vsaj za kanček pripomogli k boljši varnosti na naših cestah, ki so v času najvišje turistične sezone dobesedno »zabasane« s pločevino.

TURISTIČNA SEZONA TRAJA CELO LETO

Sogovornika, poznavalca prometne problematike, menita, da se je promet sicer še nekoliko zgostil v poletnih mesecih, vendar je na južnem delu občine intenziven skozi celo leto, saj je takšna tudi turistična sezona v Termah 3000. »Je pa poletje čas žetve, ko se na cestah znajdejo tudi kombajni, traktorji s prikolicami, promet se, skratka, poveča iz različnih vzrokov. Opažamo, da je v tem času na cestah veliko število kolesarjev, zlasti na goriških odsekih, pa tudi pešci, sprehajalci, v okolici zdravilišča,« pravi Marjan Brunec in z zadovoljstvom dodaja, da kljub temu niso zabeležili prometne nesreče, v kateri bi bili udeleženi turisti-kolesarji. V okolici zdravilišča je urejena kolesarska steza od Martjanec do Tešanovec (Marjan

Marjan Brunec, vodja policijskega okoliša OMT in član SPV

Brunec: »Čimprej bi jo morali podaljšati proti Bogojini, saj na tej relaciji srečujemo veliko kolesarjev.«), večina rekreativcev pa se odpravi na Goričko, kjer je promet manj gost in so razmere kljub ožjim in slabše urejenim cestam za zdaj očitno dovolj varne. Da bi le tako ostalo, saj je kolesarjenje po Goričkem imeniten športni užitek, kar ob odlični organizaciji in asistenci TIC-a in Kaučevičevega Bike centra v Moravskih Toplicah očitno spoznava vse več gostov in domačinov.

»ČRNE TOČKE«, KJE STE?

Večina prometnih nesreč s težjimi posledicami, tudi smrtnimi izidi, se zgodi na cestah južnega dela občine, natančneje, na regionalni cesti, ki po naši občini poteka na relaciji Martjanci-Filovci in na »sebeborskih« cestah (prav tako gre za regionalne ceste). Pa jih preglejmo nekoliko natančneje!

Na ogled smo startali izpred občinske zgradbe. Izvoz na desno proti Martjancem postreže s prvo zadrego: niti z manjšim avtomobilom, kaj šele z »makino«, ni mogoče povsem varno priti na cestišče, ne da bi zapeljali čez sredinsko črto ceste, ki je dokaj nepregledna zaradi ograje. Podobna izkušnja čaka voznike na križišču v Martjancih. Tisti, ki v križišče v bližini Petrola zapeljejo iz sebeborske smeri, imajo možnost preveriti, ali je cesta prosta, v ogledalu. Franc Čarni opozarja: »Vendar ne pozabimo, da je ogledalo skoraj pol leta orošeno. Takrat ti preostane le, da negotovo rineš v križišče, saj z vzhodne strani ne vidiš nič, le plot, brajde in drevje!«

Ampak do nepreglednega križišča smo morali prevoziti nevaren odsek: desni ovinek pred Martjanci. Marjan Brunec ga je takole označil: »Odsek je nevaren zlasti pozimi, ko je cestišče na prepisnem delu ledeno in spolzko, vendar vozila letijo ven v vseh letnih obdobjih. Ograja ob robu preprečuje, da bi vozila končala v jarku, vendar vozniki, ki izgubijo kontrolo nad vozilom, ogrožajo druge udeležence prometa.«

Bi zalegla dodatna opozorila o omejitvi hitrosti? sprašujem. Morda bi, odgovarjata, vendar je hitrost že zdaj omejena na 90 km, se pa vozniki tega ne držijo. Iz lastne izkušnje domnevam,

da gre morda tudi za konstrukcijsko napako, neprimerno nagnjeno cestišče v ovinku: pri vožnji s hitrostjo, ki je bila – priznam – večja od dovoljene (morda 100 do 110 km/h), je moj majhen avto enostavno prestavilo na levi pas; ne da bi se zavedel, sem se lanske jeseni na suhem cestišču nenadoma znašel ob levem robu cestišča ... Na srečo ni nihče vozil naproti.

Kaj torej lahko storimo, da odsek zberemo s seznama nevarnih? Morda samo to, kar bi itak morali: omejimo hitrost na 90 km/h, motoristi in avtomobilisti pa naj kot dirkališče uporabljajo za to zgrajene steze!

MORAVSKE TOPLICE-MARTJANCI – Ovinek ne izgleda nevaren, a potreba po zaščitni ograji ne potrjuje videza. Izleti so zelo pogosti.

Morda bi se dalo podobne stvari ugotavljati tudi za drugi, izrazito »krvavi« odsek na vzhodni strani Moravskih Toplic. Na kratkem odseku do Tešanovec žal redno beležimo smrtno primere. Cesta je bistveno nevarnejša v zimskem obdobju, čeprav se težke nesreče dogajajo v vseh letnih časih.

»PUCONSKO« KRIŽIŠČE

Nismo se zmenili za križišče pri Čardi, saj ni »naše«, čeprav čaka na izvoz na prednostno cesto prav največ naših občanov in gostov. Na ozemlju naše občine pa je legendarno »puconsko« križišče (križišče občinske ceste Sebeborci-Puconci z regionalno cesto Murska Sobota-Hodoš). Položaj je pravzaprav jasen, komentirata sogovornika: križišče je pregledno, jasno označeno, vendar prizorišče hudih nesreč, pogosto s smrtnimi izidi. Franc Čarni pripoveduje: »Pred leti smo pripravili simulacijo: na obeh neprednostnih cestah, iz Sebeborca in Puconca, smo postavili traktorje s priključki in avtomobile ter merili hitrost z radarjem. Kljub preteči nevarnosti na križišču se je voznik z Goriškega prinesel s hitrostjo 135 km na uro. In potem se sprašujemo, zakaj tako hude nesreče. Kmet enostavno ne more prepeljati križišča v času, ko se v njem že znajde voznik avtomobila s tolikšno hitrostjo. Kaj naj rečem? Nezrelo, neodgovorno!«

Rešitev?

»Karkoli, s čimer bi voznike prisilili, da zmanjšajo hitrost, da počasneje zapeljejo v križišče; zdaj predpisov in opozoril ne upoštevajo. Pred križiščem in za križiščem je blizu 4,5 km po-

Franc Čarni, predsednik SPV Občine Moravske Toplice

vsem ravne in dobro vzdrževane ceste. Krožišče bi bila odlična rešitev, vendar zanj ni enotne podpore. Rešitev bi bili tudi otočki za zavijanje, kakor jih poznamo iz Avstrije in jih je vse več tudi na naših cestah. Vse, kar bi voznike prisililo, da upočasnijo in se pazljiveje približajo križišču,« pravi Franc Čarni.

Marjan, zagovornik krožišča, mu prikimava.

SILHUETA ZA UMIRJANJE PROMETA POMAGA – Marjan Brunec jo namešča ob filovski avtobusni postaji.

ŠE SMO NA SEBEBORSKEM

Na Nemcovem bregu, ovinkastem spustu iz Sebeborec proti Martjancem. Večna grožnja voznikom, pa naj je leto ali zima, pozimi še posebej. Ograja je večno skrivljena, kljub opozorilnemu signalu pred vhodom v nevarno cono. A ljudje vedo povedati, da znak, ki opozarja na 50, marsikdaj ne dela. Na bregu, s sebeborske strani, smo celo opazili, da je ekran poškodovan. Kot da bi ga trikrat zadeli kamni, ki pa tja nikakor niso mogli prileteti s cestišča. Objestnost?! Morda celo v stilu okolja: z žogicami za golf?

Marjan Brunec na vprašanje o učinkovitosti tovrstnih znakov odgovarja: »Seveda so učinkoviti, še zlasti tisti, ki voznika opozorijo, s kolikšno hitrostjo vozi. Taki, ja,« se nasmehne na moje vprašanje, ali ima v mislih takega, kot je na vhodu v Rakičan iz beltinske strani. »Goričke občine imajo mobilni znak, ki ga prestavljajo na različna mesta. Ta bi bil koristen tudi v naših razmerah. Eno je, da prehitre voznike kaznujemo, vendar je še bolj pomembno, da jih opozarjamo na odgovorno ravnanje. Vozniki se zdržnejo in avtomatično odvzamejo plin, ko naletijo na merilec, ni nujno, da

SEBEBORCI-MARTJANCI – Izleti s ceste na Nemcovem bregu so pravilo poleti in pozimi. Ekran opozorilnega znaka s sebeborske strani je razbit.

smo v bližini policisti. V prvi vrsti gre vendarle za to, da ljudi pravimo do tega, da vozijo razmeram primerno, zlasti v naseljih.»

Je res to, na kar opozarjajo nekateri: da za umirjanje prometa uporabljate tudi »finte«, postavite policijska vozila na izpostavljene odseke? sprašujem. »Tudi,« odgovarja z rahlim nasmeškom, »še večkrat uporabimo silhueto za umirjanje prometa in druga opozorilna sredstva.«

ZAKAJ V FILOVCE?

Silhueto potem postavi ob avtobusni postaji v Filovcih. Tudi sam se prepričam, da »deluje«, da »prisili« šoferje, da stopijo s plina na zavoro, četudi spet poženejo, ko ugotovijo, da gre le za fotografijo policista in vozila. (Že naslednji dan sem isto silhueto opazil v Martjancih.)

Na odseku državne ceste, ki teče vzporedno z naseljem Filovci, se je zgodilo več težkih nesreč. Zakaj le, ko pa je cesta tako ravna, pregledna?

Ko se peljemo iz Bogojine, pri prvih filovskih hišah ni oznake naselja, desni odcep za naselje je označen s prometnim znakom, nekaj deset metrov za njim je znak za omejitev hitrosti (70 km/h) in naprej pri skupini stanovanjskih hiš je še oznaka naselja (torej tudi omejitev na 50 km/h). Ta del nič bolj od prejšnjih 700 metrov ne zadosti kriterijem za naselje. Verjetno pa bilo umestno na naselje opozoriti pri prvih stanovanjskih hišah in na vmesnih odsekih z dodatnim znakom dovoliti višjo hitrost (60 ali 70 km/h), kot je določena za naseljene kraje. Možnosti dodatnega »višanja« hitrosti v specifičnih naseljih pri nas tako rekoč ne poznamo, čeprav je, na primer, na koroški cesti proti Mariboru zelo pogosto uporabljena.

»ZADNJA CESTA«

G. Čarnija sem vnaprej opozoril, da bi rad slišal tudi njuno mnenje o dveh cestnih odsekih v zaledju zdravilišča, v k. o. Mlajtinci, o odsekih v smeri Noršinci-Tešanovci in Mlajtinci-Moravske Toplice. To sta ozka asfaltna trakova na nekdanjih poljskih cestah. Na vseh vstopnih straneh so postavljene table »Prepovedana vožnja z motornimi vozili« z dodatkom »Dovoljeno za kmetijsko mehanizacijo«. Vendar voznikov to očitno ne moti; ne le da se po cestnih odsekih vali vozilo za vozilom – mnogi švigajo s povsem neprijetno hitrostjo in ogrožajo varnost kolesarjev, pešcev, rolkarjev in kmetovalcev, ki jim je cesta prvenstveno namenjena.

Marjan, praktičen in spreten človek, me skuša spraviti v zadrego z vprašanjem: In kaj vi mislite o »zadnji cesti«, kakšne rešitve vidite? Pojasnim, da nisem kompetenten sogovornik, a ker sem dnevno na njej kot pešec ali kolesar, imam svoje mnenje: »Za promet bi zaprl odsek od križišča na Hartnerovon proti Moravskim Toplicam (s fizično oviro na mostu pri ribniku), tešanovsko cesto pa razširil in odprl za ves promet.«

Ampak s tem bi kmetovalcem onemogočili dostop do njiv! ugovarjata sogovornika.

»Ne, vsi lastniki bi še zmeraj imeli dostop do svojih parcel, se verno od potoka Vešarnice do regionalne ceste Murska Sobota-Lendava ni več polj, tam je zdaj igrišče za golf. Golfisti bi imeli dostop do parkirišča s ceste za camp. Res pa je, da si vozniki in kmetovalci po tej poti bistveno skrajšajo razdaljo do regionalne ceste in središča Moravskih Toplic ter v nasprotni smeri.«

NORŠINCI-TEŠANOVCI – Nam je malo mar za znak ali tako široko razumemo pojem »kmetijska mehanizacija«?

»Škoda, da se investitorji ne posvetujejo širše in bolj temeljito,« obžaluje Franc Čarni. »Ko me iz vrtca, na primer, vprašajo, ali lahko peljejo otroke na sprehod po kolesarski stezi, jim moram – če striktno upoštevam prometne predpise – odgovoriti: Ne! Kolesarska steza je po predpisih rezervirana za kolesarje. Če bi jo razširili ... Na zadnji cesti je asfaltna plast je široka 2,6 m, čeprav je to bila nekoč 6 metrov široka poljska pot. Možnost – vsaj za tešanovski krak – je dograditi kolesarsko stezo oziroma sprehajalno pot in pustiti promet.«

NAMESTO ZAKLJUČKA

Seveda je nevarnih mest na območju občine Moravske Toplice še veliko, prav tako odprtih vprašanj v zvezi s prometno varnostjo. Morda bomo v prihodnje obiskali še kritične točke na Goričkem.

NA DESNO STRAN, ZA BOŽJO VOLJO! – Cesta Moravske Toplice-Tešanovci po številu mrtvih velja za najnevarnejši cestni odsek. In vozniki s takim početjem dobesedno izživamo zlo usodo.

(Vesel bi bil, da bi nas tudi občani opozorili nanje). Tokrat smo obiskali mesta, kjer se zgodi večina hudih prometnih nesreč. Morda ceste res ne ustrezajo gostoti prometa in pričakovanjem voznikov, ki prihajajo na ceste z dobrimi, hitrimi, kvalitetnimi vozili, vendar finančne možnosti ne omogočajo, da bi ceste predrugačili v nekaj mesecih, v letu. (Najvišji predstavniki države priznavajo, da je država zanemarila regionalne ceste.) Ostaja torej odgovornost »tretjega faktorja« – človeka, voznika, udeleženca prometa. Morda nismo dobro doumeli tradicionalnega reka, da je bolje priti na cilj pozneje kot nikoli. Pa ni nujno, da so posledice najhujše: za turista, gosta, ki ga pričakujemo, saj želimo bolje živeti (tudi) od turistične prodaje, je dopust, ki je obtežen s skrbmi za razbito pločevino, uni-

»Ob vseh težavah s cestami so tu še nepokošeni jarki,« ugotavlja Franc Čarni. »Motijo ne le zaradi prometne varnosti; gremo se turizem in kaj naj si ob tem misli gost?« Tako je bil tistega julijskega dne videti nevaren ovinek na cesti Martjanci-Sebeborci. Državna cesta, občinska sramota! Ampak tudi robovi občinskih cest tistega dne niso bili pokošeni. Res pa je, da je Čista narava kosila naslednje dni in vse »spravila v red«.

čen dopust, četudi morebitni trk mine brez telesnih poškodb. In nenazadnje, tudi domačini se želimo čim bolj normalno premeščati z enega mesta na drugo, pa naj gre za pot v službo, trgovino, v gorice, na bližnjo njivo ... Nestrpnost in agresivnost pustimo v garaži ali na parkirišču. Alkohol nas počaka, ko se vrnem domov. Tudi brez njih nas na cesti čaka dovolj najrazličnejših pasti in neprijetnih preizkušenj.

Besedilo in fotografije Ludvik Socič

Krnci

TEKMOVANJE OGZ – DOMAČINI NAJBOLJŠI

Občinsko gasilsko tekmovanje, ki ga je v Krncih pripravila Občinska gasilska zveza (OGZ) Moravske Toplice in vzorno izvedlo domače prostovoljno gasilsko društvo, je potrdilo dobro operativno usposobljenost gasilcev. Na dobro pripravljenem tekmovališču tik ob glavni cesti se je v merjenju gasilskih veščin pomerilo 18 enot iz trinajstih društev. Na občinsko tekmovanje so se uvrstile po tri najboljše enote s predhodnih sektorskih tekmovanjih sektorjev Martjanci, Bogojina in Prosenjakovci.

Članske enote A – bilo jih je devet – so tekmoval v hitri mokri vaji trodelnega napada in polaganju cevovoda na razdalji 105 metrov. V skupnem seštevku je naslov občinskega prvaka osvojila domača enota (PGD Krnci), ki je bila za več kot deset točk boljša od PGD Sebeborci in še enkrat več od PGD Prosenjakovci. Uspeh Krncev je bil ob odsotnosti najboljše enote Sebeborcev, ki tekmuje v ligaskem tekmovanju Gasilske zveze Slovenije, pričakovano in zaslužen. Na nadaljnja mesta so se uvrstile enote iz društev Čikečka vas, Motvarjevci, Ivanci, Moravci, Vučja Gomila in Suhi Vrh.

Pri članih B je med tremi desetimi naslov najboljšega pripadel PGD Selo, sledijo Sebeborci in Moravske Toplice. Članice Suhlega Vrha, ki so enako kot moški vrstniki tekmoval v hitri mokri vaji in polaganju cevovoda, so bile na tekmovanju same, zato o konkurenci v tej skupini ne moremo govoriti. Enako velja tudi za mladince Andrejcevi, ki so opravili vajo z motorno brizgalno za mladino in štafetni tek z ovirami. Zanimanje za gasilstvo med mladimi tudi v tej občini potrjujejo pionirji, saj so se zbrale štiri desetine. Po opravljenih vajah z vedrovko in v štafeti s prenosom vode so bili najboljši mladi iz Martjanec, sledijo Prosenjakovci, Moravske Toplice in Selo.

Regijski gasilski poveljnik Anton Rancigaj, ki si je v družbi predsednika OGZ Moravske Toplice Štefana Kuharja in poveljnika Jožeta Čarnija z zanimanjem ogledal usposobljenost in izurjenost nastopajočih enot, je pohvalil pokazano, po drugi strani pa najboljše opozoril, da z vadbo nadaljujejo, saj bo že septembra regijsko tekmovanje.

FOTO: GEZA GRABAR

Najboljši z vodstvom tekmovanja.

Predsednik Kuhar je na zaključni slovesnosti dodal, da so tekmovanja, od pregledov društev in sektorskih vaj do občinskega tekmovanja, del operativnega izobraževanja. Izkušnje je mogoče s pridom uporabiti v primeru morebitnih intervencij ob dejanskih nesrečah.

Geza Grabar

PGD Prosenjakovci

S SODOBNO AVTOCISTERNO ŠE UTRDILI VLOGO OSREDNJEGA DRUŠTVA

Na dan, ko so v Tešanovcih odkrili doprski spomenik velikemu gasilcu in industrialcu Josipu Benku, so tudi gasilci in krajanje Prosenjakovci na narodnostno mešanem območju počastili enega najpomembnejših dogodkov v svoji 109-letni zgodovini. Po nekaj letih prizadevanj so namenu predali novo sodobno gasilsko avtociстерno. Tudi s tem dejanjem se je potrdilo, da ima sleherno društvo specifične značilnosti, po katerih se razlikuje od drugih društev. V uvodnem razmišljanju je predsednik društva Zvonko Špilak dejal, tega sicer vedno ni mogoče izraziti, a se skozi zgodovino nehoti potrjuje. Ker v življenju štejejo le dejanja in ne besede, ker velja resnica in ne laži, znanje in ne prazna obljuba, so se gasilci in krajanje obmejnih Prosenjakovcev s ponosom in veseljem ozrli na prehojeno pot.

Prihodnje leto bodo prosenjakovski gasilci pripravili jubilej ob svoji 110. obletnici. Prav v letu ustanovitve društva (1896) so v kraj pripeljali prvo ročno brizgalno, do nabave prve motorne je prišlo leta 1950, leta 1972 jo je zamenjala nova brizgalna, tri leta zatem pa so že začeli rokovati z rabljeno avtociстерno, ki so jo leta 1982 zamenjali z novo. Leta 1988 si je društvo pridobilo še gasilsko orodno vozilo.

Pot do nove sodobne avtociстерne GVC 16/24 je bila dolga in težka. Društvo je sklep o nabavi novega vozila sprejelo že na občnem zboru februarja leta 2001. Po nabiralnih akcijah v domači in štirinajstih okoliških vaseh ter delovnih organizacijah so podvozje vozila kmalu kupili. Leta 2003 je društvo naletelo na denarne težave, zato je nagradnja nekaj časa mirovala. Ob pomoči lokalne skupnosti, ministrstva za obrambo, občinske gasilske zveze in občinske madžarske narodne samoupravne skupnosti ter številnih drugih je bilo vozilo v novo društveno garažo postavljeno konec lanskega leta.

Dolgoletni predsednik PGD Prosenjakovci Viljem Čahuk je društvo vodil v času nabave nove avtociстерne in je eden najbolj zaslužnih posameznikov za realizacijo ideje, ki se je sprva zdela nemogoča. Zbrane je nagovoril v madžarskem jeziku.

Od vabljenih gostov – pričakovali so tudi nekdanjega predsednika države Milana Kučana – so se pridobitve veselili podžupan občine in državnozborski poslanec Geza Džuban, prvi mož slovenskih gasilcev Ernest Eöry, ki je več let živel in vse do upokojitve delal v

tem kraju, predsednik OGZ Moravske Toplice Štefan Kuhar, predsednik Madžarske narodne samoupravne skupnosti občine Moravske Toplice Tibor Vöröš, poveljnik občinskega štaba Civilne zaštite Štefan Jančarič in številni gostje iz obmejnih krajev sosednje Madžarske, s katerimi prosenjakovski gasilci dobro sodelujejo.

Govornikom je bila skupna misel, da osrednje društvo v goričkem delu občine takšno vozilo potrebuje in da vozilo pomeni izboljšanje požarne varnosti na celotnem območju. Z veliko odgovornostjo in požrtvovalnostjo vseh zadolženih v projektu, vrednem več kot 23 milijonov tolarjev, pa se naposled veselijo skupaj gasilci in krajanje. Med njimi se je zopet potrdila povezanost in odgovornost do pomoči potrebnim. Trud ljudi in gasilcev različnih generacij je obrodil sa-

PGD Ivanjševci

RAZVILI PRVI DRUŠTVENI PRAPOR

Z razvitjem prapora kot društvenega simbola – prvega sploh v vsej svoji zgodovini – so gasilci iz vasi Ivanjševci v skrajnem severnem delu naše občine postavili novi mejnik v svoji 81-letni zgodovini. Dogodka se niso veselili samo gasilci, temveč tudi krajanje in drugi, ki so s svojo prisotnostjo počastili ta pomembni trenutek.

Kot je povedal vaški predsednik Koloman Kozic, ki je bil tudi v vlogi povezovalca programa, je lahko ob tej priložnosti ponosen vsakdo, ki mu je sveto, kar je naše in to postavlja pred tisto, kar je od vsakega posameznika. Samo trdna volja in vztrajnost sta požrtvovalne ivanjševske gasilce vodila na poti do tega dogodka. Kozic je vesel, da je večina v njihovem kraju takih, ki žrtvujejo čas, denar in svojo voljo za dobro društva in s tem kraja. In če sta volja in vztrajnost, tako Kozic, potem tudi uspehi ne izostanejo. Zaželel je, da bi tudi prihodnji rodovi spoštovali delo svojih predhodnikov, saj bo le tako društvo deležno še mnogih uspehov in jubilejev.

Predsednik Koloman Hari je v kroniki društva omenil nekatere najpomembnejše mejnike: leta 1951 dokončanje in 1989 razširitev ter obnove gasilskega doma; v letih 1961, 1981 in 2003 nakupi motornih brizgal in leta 1988 nakup orodnega gasilskega vozila IMV. Predsednik društva je zaključil z besedami, da je bilo doslej nedvomno opravljenega veliko dela, a še vedno ne dovolj, da bi lahko ob razvitju prapora rekli, da si gasilci v Ivanjševcih ne želijo še kaj, saj se zavedajo, da nesreča nikoli ne počiva. »Mi, ki smo tukaj, smo lahko prvi pri sosedu, ko potrebuje pomoč, in to je vrednota, ki je ne smemo prezreti, ampak na njej graditi svojo prihodnost,« je končal.

Prapor je razvil predsednik OGZ Moravske Toplice Štefan Kuhar in ob tem zaželel, naj prapor gasilce in občane iz tega kraja še naprej spodbuja k enotnosti, ki traja že deveto desetletje. Organiziranost operativnih gasilskih enot tudi v tej sredini temelji na podlagi prostovoljnosti, ki je v zgodovini vzdržala vse pritiske. Ali se bo takšna tradicija nadaljevala, pa je odvisno od nas samih, je sklenil Kuhar. Prapor krasi kar 14 spominskih trakov in 57 žebličkov. Blagoslovila sta ga duhovnik evangeličanske cerkve Aleksander Balazic in župnik rimskokatoliške cerkve pater Miha Sekolovnik. Priložnostni kulturni program so pripravili učenci OŠ Fokovci.

Trakove so darovali Zavarovalnica Triglav OE Murska Sobota, Občina Moravske Toplice, družina Ernesta Eöryja iz Murske Sobote, OGZ Moravske Toplice, Mlinopek Murska Sobota, Lovska družina Prosenjakovci, Pavle Urankar s. p. iz Laškega ter prostovoljna gasilska društva Berkovci, Strukovci, Motvarjevci, Središče, Suhi Vrh, Prosenjakovci in Selo.

dove, ki zahtevajo tudi povečano odgovornost društva – skrb za usposabljanje pri ravnanju s sodobno tehniko. Prosenjakovska avtociстерna je v občini že 11. po vrsti, a med vsemi najsodobnejša.

Ključne nove avtociстерne je poveljniku Štefanu Kovaču kot boter vozila predal podžupan Geza Džuban. Z željo, da bi ga čim manjkrat uporabljali ob požarih, ga je poveljnik izročil kar trem soferjem. Vozilo sta blagoslovila župnik rimskokatoliške župnije Kančevci pater Donat in duhovnik evangeličanske cerkvene občine Domanjševci Štefan Bezec. Priložnostni kulturni program so prispevali učenci tamkajšnje dvojezične osnovne šole.

REKORDNO NA KOLESARSKEM MARATONU TERME 3000

Spodobi se, da so jubileji posebej zaznamovani. Najlepše je, če je to organizacijski dosežek in tega so se z rekordno udeležbo na 10. kolesarskem maratonu Terme 3000. Kar 478 kolesarjev iz domovine in tujine so se razveselili organizatorji, OŠZ Moravske Toplice in družba Naravni park Terme 3000.

Kolesarji so imeli na voljo tri proge – veliki (49,8 km) in mali (30,5 km) maraton ter družinski maraton (10 km). Vse so potekale po krajih občine. Najstarejša udeleženca sta bila že stara znanca kolesarjenja v Moravskih Toplicah, zakonca Fajdiga, iz ŠD Triglav Predanovci pa je bila največja skupina kolesarjev. Na prireditvenem prostoru sta prof. Evžen Titan iz Murske Sobote in Milan Lah vzvratno vozila na čas 100-metrsko razdaljo. Titan je s ponijem dosegel rezultat 18,95 sekunde, Lah pa s kolesom 13,97 sekunde.

4. GOLFSKI TURNIR ZA POKAL OBČINE

Na golfskem igrišču Livada v Moravskih Toplicah je ob občinskem prazniku potekal tradicionalni 4. odprti golfski turnir za pokal Občine Moravske Toplice. Tekmovanja na 18 igralnih poljih, ki je v prvi vrsti namenjeno druženju in koristnem preživljanju prostega časa, se je udeležilo 53 golfistov in golfistk, v večini iz Pomurja.

Najboljši igralec iz domače občine je postal Vlado Nemec iz Moravskih Toplic; v bruto seštevku je med moškimi zmagal Aljoša Bencic iz Nemčavec, med ženskami pa Marta Šbül iz Černelavec. Zmagovalec v neto točkah, skupina A (HCP 0-18) je postal Ernest Bransberger (Černelavci), ki je imel tudi najbližji udarec zastavici (1,40 m); v neto točkah skupina B (HCP 19-36) pa Mihael Šimonka (Lendava).

Z naslovom najdaljšega udarca na turnirju se je okril domači župan Franc Cipot. Njegova žogica je v enem od udarcev letela kar 255 metrov daleč.

Najboljši golfisti na letošnjem turnirju ob občinskem prazniku.

Ivanci

JUBILEJNE DESETE VAŠKE IGRE

Uspešen nastop na lanskih vaških igrah – bili so drugi – je krajanom Ivanec naložil, da so bili gostitelji jubilejnih, 10. vaških iger občine Moravske Toplice. Domiselne igre in skrbno pripravljeno tekmovališče na igrišču malega nogometa pri nekdanji šoli je kljub muhastemu vremenu obetalo kakovostno tekmovalstvo, z dobro gostinsko ponudbo in živo glasbo pa tudi dobra priložnost za druženje in zabavo.

Kljub temu, da je vabila za tekmovalstvo prejelo vseh 28 vasi v občini, je bil odziv enak kot v prejšnjih letih, saj smo v Ivancih našli ekipe vsega osmih krajev. Devet tekmovalnih iger je ponujalo dovolj priložnosti, da med nastopajočimi prideta do izraza zdrava tekmovalnost in pozitivno rivalstvo. Čeprav so se živci med tekmovalci posameznih ekip včasih skoraj pregreli, je med njimi tudi letos obveljalo osnovno sporočilo iger – druženje in zabava.

V sestavljanju kmečkega voza so bili najboljši domači tekmovalci.

V nekaterih tipičnih kmečkih opravilih, sestavljanju kmečkega voza ali luščenju koruze, so bili najboljši domačini in skupni zmagovalci, Krnci, slednji so zmagali tudi v iskanju kovanca v moki. Tekmovalci iz Andrejec so bili najboljši v dveh igrah – skakanju v vreči in reševanju »utopljenih« jabolk, domačini pa kar v treh. Ob že omenjenem sestavljanju kmečkega voza tudi v hoji s hoduljami in v vodenju platišča kolesa. Vodo s samokolnicami je najhitreje prevažala ekipa iz Vučje Gomile, v najprestižnejši igri, vlečenju vrvi, pa so zmagali silaki iz Tešanovec.

V skupnem seštevku so bili letos na vrhu Krnci, na drugem mestu sledijo Andrejci in na tretjem Ivanci. Tekmovali so še Tešanovci, Vučja Gomila, Ivanovci, Fokovci in Bogojina. Ker med nastopajočih edino še Bogojina ni gostila občinskih vaških iger, so temu kraju zaupali tekmovalstvo prihodnje leto.

ŠPORTNI VIKEND ZA KOLESARJE IN TEKAČE

V drugi polovici junija je že po tradiciji v Moravskih Toplicah zelo živahno. Tamkajšnja občinska športna zveza skupaj s Termami 3000 pripravlja tradicionalni olimpijski tek s srečanjem imetnikov olimpijske kartice, naslednji dan pa kolesarski maraton Ajda.

Letos je tekaška prireditev pritegnila 120 tekačev in 28 pohodnikov, 38 pa so jih našli na srečanju imetnikov olimpijske kartice. Tekalci so se podali na dve različni progi, na 3,5 in 10 kilometrov, pohodniki pa po okoliških vinorodnih gričih. Najstarejša udeleženca sta bila 74-letni Polde Dolenc in 68-letna Tinka Nučič, oba iz Maribora.

Tistih, ki so naslednji dan vrteli pedale na kolesih in premagovali bodisi 22 ali 50 kilometrov dolgo progo, je bilo kar 409. Najstarejša sta ponovno prišla iz Maribora, zakonca Fajdiga. Lojze jih ima 86 let, Marija pa 83. Najštevilnejša je bila ekipa Kolesarske sekcije Triglav, najštevilnejše družine pa so bile Vöröš iz Moravskih Toplic, Ambruž iz Noršinec, Puklavec iz Maribora ter Ferčak in Kreslin iz Murske Sobote.

*Monika Černela, Bogojina
in
Boštjan Henzel, Bodonci*

*Lidija Lipič, Tešanovec
in
Aleš Berlec, Brekovec*

*Majda Lipič, Tešanovec
in
Božan Prosič, Boreča*

*Mateja Deutseh, Suhi Orh
in
Rudolf Novak, Moravske Toplice*

*Helena Škerget, Filovci
in
Drago Rakar, Pečarovec*

*Anita Čontala, Sebeborci
in
Bruno Puljč, Murska Sobota*

ŽUPAN SPREJEL ODLIČNJAKE IN NAJBOLJŠE LITERATE

Ob koncu pouka v minulem šolskem letu je župan Franc Cipot sprejel odličnjake in ravnatelje s treh osnovnih šol v občini. Mladim je čestital za uspehe in jim zaželel uspešno osvajanje znanja tudi v nadaljnjih letih izobraževanja. Zanimivo, da se je večina tudi letos vpisala v gimnazijo, od koder bodo imeli brez dvoma najširše možnosti vpisa na eno od fakultet. Župan je poudaril, da razvijajoča se občina s številnimi gospodarskimi družbami in podjetji potrebuje mladi in ambiciozni kader, zato računa tudi na njih. Izročil jim je spominske knjižne nagrade.

Z OŠ Bogojina je letos prišlo pet odličnjakov, in sicer: Tina Berden (Filovci), Aleša Cipot (Mlajtinci), Senta Domjan (Tešanovci), Martina Gabor (Filovci) in Lija Pucko (Bogojina). Na OŠ Fokovci so bili odlični Tamara Bači (Fokovci), Elisa Horvat (Vučja Gomila), Nuša Kosednar (Tešanovci), Tomaž Puhar (Berkovci), Tamara Sakovič in Pavel Zakal (oba Vučja Gomila). Na DOŠ Prosenjakovci so osmi razred z odliko zaključili Nina Orban (Krpilivnik), Tomas Pocak (Domanjševci) in Matej Hahn (Prosenjakovci).

Ob tej priložnosti je članica strokovne komisije Olga Gutman razglasila tudi rezultate v začetku leta objavljenega literarnega natečaja uredništva Lipnice za učence osnovnih šol.

Na nižji stopnji je knjižno nagrado prejela Urška Casar, na višji pa Tina Berden, Lija Pucko in Senta Domjan. Na natečaju za najlepšo zgodbo iz živalskega sveta sta zmagali Kaja Cipot (nižja stopnja) in Lija Pucko (višja stopnja). Vsi nagrajeni učenci prihajajo z OŠ Bogojina.

Geza Grabar

FOTO: Geza GRABAR

ODLIČNJAKI 2005 – Konec junija se jih je pri županu zbralo 14 z vseh treh osnovnih šol v občini.

Vučja Gomila

KAPELICA IN MRLIŠKA VEŽICA V NOVI PODOBI

V začetku julija so bili krajani Vučje Gomile in številni gostje od blizu in daleč na najvišjem krajevnem hribu Gomba priča prireditvi, kakršne v tem kraju na skrajnih južnih obronkih Goriškega še niso doživeli. Namenu so predali obnovljeno kapelico in dokončno urejeno mrliško vežico na pokopališču.

Kot je orisala v svojem zgodovinskem pregledu povezovalka programa Olga Gutman, je bila kapelica v sedanjí podobi sezidana leta 1881, leta 1935 pa je dobila novi, višji zvonik. Ker je objekt pod spomeniškim varstvom, je bila obnova od tal do strehe in zvonika toliko zahtevnejša in dražja. Potrebna sredstva v višini dveh milijonov tolarjev je gradbeni odbor, ki ga je vodil Alojz Velner, zagotovil s prostovoljnimi prispevki krajanov, precej je primaknila občina iz proračuna, v obliki nezaračunanega dela pa tudi občinsko Javno komunalno podjetje Čista narava.

Novo in privlačnejšo podobo pa je dobila tudi okolica omenjenih objektov, saj je domači vrtnar zasadil rože in okrasno zelenje. Za počitek so pod mogočno lipo, ki so jo domačini zasadili daljnjega leta 1914 v spomin na smrt avstrijskega prestolonaslednika Franca Ferdinanda, namestili tudi nekaj klopi.

Sicer pa je bila prireditev z osrednjim govornikom, županom Francem Cipotom, obenem tudi ekumenski verski obred, v katerem sta sodelovala župnijska pevska zbor župnije Martjanci in gmajne Moravske Toplice. Bogoslužje sta opravila škof Evangeličanske cerkve na Slovenskem Geza Erniša in pater Donat iz župnije sv. Bedenika Kančevci. V bližnji prihodnosti naj bi pokopališče in obnovljena kapelica dobili tudi razsvetljavo.

DAN ODPRTIH VRAT PUM TEŠANOVCI – Program Projektnega učenja za mlajše odrasle (PUM) so zaposleni z Ljudske univerze Murska Sobota, od koder prihajajo mentorji programa, julija predstavili na dnevu odprtih vrat v Tešanovcih. Od 1. decembra lani namreč izvajajo omenjeni program v obnovljeni domačiji. Zdjaj poteka že za šesto generacijo udeležencev.

Filovci

DEVETO SREČANJE UPOKOJENCEV

Med pomembnejšimi točkami v letnih programih dela Društva upokojencev (DU) občine Moravske Toplice je tudi družabna dejavnost. Ob pikniku, ki je bil v Mlajtincih, izstopa tudi poletno srečanje. Letos je bilo že 9. po vrsti, več kot 300 upokojencev pa se je sredi avgusta družilo v večnamenskem prostoru pri športnem centru v Filovcih.

Po uvodnem kulturnem programu domačih učencev in ljudskih pevk ter upokojenskega pevskega zbora Marjetica so zbrane nagovorili predsednik DU Rajko Janjič, predsednik krajevné skupnosti Filovci Ignac Gabor in predsednik tamkajšnjega vinogradniško-sadjarškega društva Jožef Horvat.

Kot nam je povedal predsednik DU Rajko Janjič, se njihovo društvo, ki je s 750 člani med najštevilčnejšimi v občini, že pripravlja na obležitev 10. obletnice ustanovitve prihodnje leto. Pred tem jih čaka še jesenski izlet na Pohorje, letos že tretji, novembra martinovanje v Prosenjakovcih, v zimskem času pa ciklus kulturnih večerov in predavanj o zdravju.

NAJLEPŠE UREJENI DOMOVUPOKOJENCEV

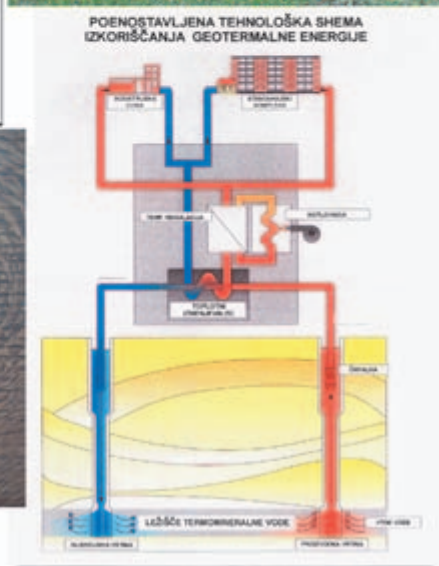
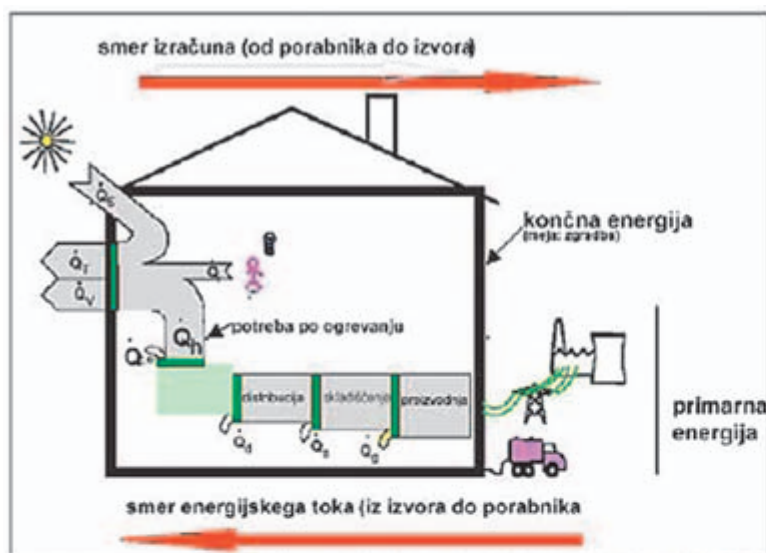
V tradicionalno akcijo Društva upokojencev Moravske Toplice je bilo prijavljenih 16 domačij. Komisija je odločila, da ima tudi letos med upokojenci najlepše urejeni dom Jolanka Janjič iz Prosenjakovec, sledi njen sokrajan Ivan Rajh, priznanje za tretji najlepše urejeni dom z nagrado uokvirjenega doma pa je pripadlo Gezi Bedöke iz Lončarovec. Rezultate so razglasili na osrednji proslavi ob občinskem prazniku v Moravskih Toplicah.

Najboljši (od leve): Rajko Janjič, predsednik, Olga Bedöke, tajnica društva Olga Gutman, Jolanka Janjič in Adela Rajh.

LIPNICA – glasilo Občine Moravske Toplice • izdajateljski svet: Štefan Ferencek, Franc Gomboc, Jože Gutman, Nada Lutarič (predsednica), Tibor Vöröš, Emil Vučkí, Jože Vugrinec • ureja: uredniški odbor v sestavi: Geza Grabar, Bojan Peček, Ludvik Sočí (odgovorni urednik) • administrativna opravila: Marjanca Granfol • prelom in fotoliti: Atelje za črko in sliko • tisk: Eurotrade Print Murska Sobota – september 2005 • naklada: 2.300 izvodov • Lipnica ni naprodaj – vsako gospodinjstvo v občini jo dobi brezplačno, drugi zainteresirani pa na sedežu Občine Moravske Toplice, Kranjčeva 3, 9226 Moravske Toplice – telefon: 02 / 538 15 00 – faks: 02 / 538 15 02, E-mail: obcina@moravske-toplice.si – internet: www.moravske-toplice.si

IZDELAVA ENERGETSKE ZASNOVE OBČINE MORAVSKE TOPLICE

Izvajalec izdelave Energetske zasnove Občine Moravske Toplice
Lokalna Energetska Agencija za Pomurje

Naročnik
OBČINA MORAVSKE TOPLICE

Viri (slike in fotografije):
V. Butala & U. Stritih, 2005
Nafra Lendava, 2001
Karl Kellner, 2001

ALI VESTE?

Morda imate poleg premoga, kurilnega olja in zemeljskega plina v občini na voljo tudi lastne energetske vire? Poleg varčevanja z energijo lahko energijo pridobivamo tudi iz lesnih ostankov lokalne lesne industrije, izvira tople vode in drugih obnovljivih virov energije, pa tudi iz komunalnih odpadkov na bližnji deponiji ...

Več informacij:

Mojca Breščak, univ. dipl. ekon.
Tel.: 02 / 538 13 54

Jože Brdnik, inž. str.
Tel.: 02 / 53 49 051

SE SPRAŠUJETE:

- S čim na najučinkovitejši način ogrevati zgradbe?
- Kako zmanjšati stroške za energijo?
- Kako rešiti problem onesaženega zraka?
- Kam z odpadno toploto iz bližnje tovarne?
- Kakšna naj bo energetska oskrba novogradenj?
- Kako izvajati dolgoročno energetska in okoljsko politiko?

Na vprašanja vam pomaga odgovoriti energetska zasnova.

Lokalna Energetska Agencija za Pomurje

Zavod za promocijo in pospeševanje trajnostnega energetskega razvoja Martjanci
Martjanci 36, 9221 Martjanci, Slovenija. lea.pomurje@email.si

PORABA »ZELENE ENERGIJE«

Franc Cipot, župan

Način življenja, ki postaja vse bolj sodoben, je eden od pglavitnih razlogov, da postajamo vedno večji porabniki dobrin in uporabniki energije. Če nam ni vseeno, kakšno okolje bodo od nas podedovali zanamci, se ne bi smeli sprijazniti s tem, da se ne more zaradi globalnega onesnaževanja ozračja in vse večjih količin odpadkov nič storiti. Za okolje lahko tudi sami prevzamemo odgovornost – začne se lahko že z nakupom varčnejšega gospodinjskega aparata, kupovanja izdelkov v okolju prijazni embalaži, morda – v prihodnosti – pa tudi s kupovanjem »zelenih energij«, ki sloni na obnovljivih virih energije.

Zavedajoč se nujnosti aktiviranja in animiranja vseh porabnikov energije v našem prostoru, smo se odločili, da Občina Moravske Toplice na pobudo partnerja, Razvojne agencije Sinergija – ki je nosilec, občina pa prijavitelj projekta – ustanovi Lokalno energetska agencijo (LEA), ki se bo ukvarjala z možnostmi uvajanja in uveljavljanja obnovljivih virov energije v naše okolje, naše domove, gospodarske subjekte in kmetije. Poslanstvo LEA, ki bo pokrivala celotno Pomurje, je predvsem promocija in stalno izobraževanje ljudi, porabnikov energije, da se usmerjajo v samooskrbo energije.

Idejo za vzpostavitev Lokalne energetske agencije za Pomurje smo dobili pri naših sosedih na Štajerskem v Avstriji, kjer tovrstna agencija deluje že nekaj časa in je v okolju izjemno dobro sprejeta, kar se nenazadnje vidi tudi po tem, koliko porabnikov je tam že prišlo do spoznanja, da alternativna »zeleni energija« ni samo prijazna okolju, temveč tudi precej cenejša.

Uporaba geotermalne vode, biomase, sprejemnikov sončne energije, bioplina, biodizla in toplotnih črpalk lahko močno vpliva na zmanjšanje stroškov ogrevanja v novih in obstoječih objektih. Vse to pa bi ob vse dražji tradicionalni energiji, predvsem pa napovedani nadaljnji dražitvi nafte, lahko bistveno prispevalo k hitrejšemu gospodarskemu razvoju celotne regije.

Kot ustanovitelj LEA smo zelo zainteresirani, da se v okviru služb agencije, katerih delovanje bo v pretežni meri financirano iz evropskih sredstev, pripravi **Energetska zasnova Občine Moravske Toplice**. To bo temeljni dokument, ki bo na eni strani razkril možnosti izrabe različnih alternativnih virov energije in na drugi strani služil kot osnova za pridobivanje ugodnosti za prehod na alternativne energetske vire.

Ker za izdelavo Energetske zasnove občine rabimo čim več podatkov o trenutnem stanju energetske porabe v našem prostoru, **Vas vljudo prosim, da izpolnite priloženo ankeo in jo čim prej pošljete ali prinesete na sedež Občine Moravske Toplice, Kranjčeva 3, 9226 Moravske Toplice.**

Energetska zasnova omogoča občini, da oblikuje primerno energetska in okoljska politika, ki je skladna z razvojno strategijo in prostorskim načrtom občine ter zmanjša stroške za energijo v zgradbah, ki so v njeni lasti.

Občinska energetska zasnova predstavlja izdelava študije in njena izvedba. Študija energetske zasnove je dokument, ki je predpogoj celostnega in dolgoročnega načrtovanja ter vodenja energetske politike na ravni občine. V njem so zajeti:

- analiza energetskega stanja v občini,
- predlagani ukrepi za učinkovitejšo rabo energije v zgradbah, ki so v lasti občine,
- in predlog celovite strategije energetskega razvoja občine s poudarkom na načrtovanju oskrbe in rabe energije.

Izdelavi energetske zasnove sledi sistematično izvajanje predlagane strategije in ukrepov.

Projekt izdelave in izvedbe občinske energetske zasnove vodi delovna skupina, ki nadzoruje delo zunanjih izvajalcev, v skladu s svojimi zmoglostmi pa sodelujemo vsi občani. **Sodelovanje občanov je neprecenljive vrednosti v fazi zbiranja podatkov, ki je zato krajša in cenejša, predvsem pa smo občani tišči, ki lahko s svojo osveščenostjo na področju učinkovite rabe energije v veliki meri prispevamo k uspešni izvedbi v osnovni predlaganih ukrepih.**

Koristi izvedene energetske zasnove so večplastne: izboljšanje delovnih in bivalnih pogojev, zmanjšanje stroškov za energijo in škodljivih vplivov na okolje, nove razvojne možnosti, poživitev lokalnega gospodarstva, odpiranje novih delovnih mest in še bi lahko naštevali. Seveda pa je lahko proces izdelave in izvedbe energetske zasnove uspešen samo takrat, ko se občani zavedamo, da oskrba in raba energije v občini ni sta samo stvar občinske uprave, ampak nas vseh.

Izvajalec izdelave Energetske zasnove Občine Moravske Toplice

Lokalna Energetska Agencija za Pomurje

**Zavod za promocijo in pospeševanje trajnostnega energetskega razvoja Martjanci
Martjanci 36, 9221 Martjanci, Slovenija. lea.pomurje@email.si**

S finančno podporo

Ministrstva za okolje in prostor, Dunajska 48, 1000 Ljubljana

PRILOGA: ENERGETSKA ZASNOVA OBČINE

Lokalna Energetska Agencija za Pomurje
Zavod za promocijo in pospeševanje trajnostnega energetskega razvoja Martjanci
Martjanci 36, 9221 Martjanci, Slovenija, lea.pomurje@email.si

Anketa za izdelavo energetske zasnove Občine Moravske Toplice

1 OSNOVNI PODATKI O GOSPODINJSTVU

OBVEZNI PODATKI	* NEOBVEZNI PODATKI
Naselje:	Priimek:
	Ime:
Število članov gospodinjstva:	Naslov:

2 ZGRADBA

Enodružinska hiša	Kmetijsko gospodarstvo	Enoetažna hiša	(označite v kvadrat x)	
Stanovanjski blok	Sedež podjetja	Dvoetažna hiša	Leto izgradnje _____	
Stanovanjska površina: _____ m ²				
Zunanje stene: (vpišite podatek)	debelina:	_____ cm		
	material:	_____		
	debelina izolacije:	_____ cm		
	fasada tip:	_____		
Okna: (označite ustrezno)	enojna (eno steklo)		visoko izolacijsko steklo	
	dvojna zasteklitev (dve stekli)		starost oken pod 5 let	
	termopan (polnjeni stekli)		starost oken nad 5 let	
Podstrešje: (označite ustrezno)	dodatna izolacija podstrešja	DA	NE	
	stanovanjski prostori na podstrešju	DA	NE	
	neogrevano podstrešje	DA	NE	

3 OGREVANJE

Ali ima gospodinjstvo centralno kurjavo?	DA	NE
Ali uporablja gospodinjstvo posamične peči za ogrevanje?	DA	NE
Tip kurilne naprave: _____		
Leto izdelave oziroma montaže kurilne naprave: _____		

Projekt: VZPOSTAVITEV LOKALNE ENERGETSKE AGENCIJE ZA POMURJE
- s finančno podporo: EU, European Commission, Intelligent Energy Executive Agency - št. pog.: EIE/04/Type2/222/S07.38882 -

ENERGETSKA ZASNOVA OBČINE MORAVSKE TOPLICE - Gospodinjstva

PRILOGA: ENERGETSKA ZASNOVA OBČINE

Lokalna **E**nergetska **A**gencija za Pomurje
Zavod za promocijo in pospeševanje trajnostnega energetskega razvoja Martjanci
Martjanci 36, 9221 Martjanci, Slovenija, lea.pomurje@email.si

Letna poraba kuriva (<i>vrsta in količina; označite in vpišite</i>)				
Kurivo :	kurilno olje	DA	NE	_____ litrov
(označite ustrezno)	drva-les	DA	NE	_____ m ³
	premog	DA	NE	_____ kilogramov
	elektrika	DA	NE	_____ kWh
	zemeljski plin	DA	NE	_____ Nm ³
	UNP	DA	NE	_____ kilogramov
	toplotna črpalka	DA	NE	_____ kWh
	drugo	DA	NE	_____

4 SANITARNA VODA

Mesečna poraba sanitarne vode: _____ litrov															
Način priprave tople sanitarne vode (označite ustrezno):															
<table border="1"> <tr> <td>električni bojler</td> <td>DA</td> <td>NE</td> </tr> <tr> <td>centralna kurjava</td> <td>DA</td> <td>NE</td> </tr> <tr> <td>toplotna črpalka</td> <td>DA</td> <td>NE</td> </tr> <tr> <td>solarni kolektorji</td> <td>DA</td> <td>NE</td> </tr> <tr> <td>plinski bojler</td> <td>DA</td> <td>NE</td> </tr> </table>	električni bojler	DA	NE	centralna kurjava	DA	NE	toplotna črpalka	DA	NE	solarni kolektorji	DA	NE	plinski bojler	DA	NE
električni bojler	DA	NE													
centralna kurjava	DA	NE													
toplotna črpalka	DA	NE													
solarni kolektorji	DA	NE													
plinski bojler	DA	NE													
Lasten studenec	DA	NE													
Krajevni/občinski vodovod	DA	NE													

5 LETNA PORABA EL.ENERGIJE

Letna poraba električne energije: _____ kWh ali mesečni obrok plačila električne energije: _____ SIT:				
Povprečna mesečna poraba električne energije:	poleti	kWh	pozimi	kWh

NAJLEPŠA HVALA ZA VAŠO SODELOVANJE.

Izpolnjeni vprašalnik pošljite najpozneje do torka, 11. oktobra 2005, na Občino Moravske Toplice.